

Protokół

28. posiedzenia, 2. sesyi, VI. peryodu Sejmu galicyjskiego
z dnia 29. Listopada 1890.

Początek o godzinie 10. minut 35.

Przewodniczący Marszałek krajowy J. O. Eustachy książę Sanguszko.

Sekretarze pp. Stanisław Jędrzejowicz, Dr. Włodzimierz Kozłowski, Konstanty Teliszewski.
Obecnych posłów 129.

Ze strony c. k. Rządu JE. c. k. Namiestnik Kazimierz hr. Badeni i c. k. radca dworu Włodzimierz hr. Łoś.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.

Protokół z 25. posiedzenia uznaje Marszałek za przyjęty, gdyż żadnych przeciw niemu nie wniesiono zarzutów.

Protokoły z 26. i 27. posiedzenia złożone są do przejrzania w biurze sejmowem.

Sekretarz p. Stanisław Jędrzejowicz odczytuje spis petycyj wniesionych po dzień 29. listopada b. r. do L. s. 1.390, 1.391, 1.392, 1.393, 1.394, 1.395, 1.397, 1.398.

Petycye te, w myśl uchwały już powziętej, przekazano Wydziałowi krajowemu.

Członek Wydziału krajowego poseł Chamiciec czyta odpowiedź na interpelacyę p. Abrahamowicza w przedmiocie wprowadzenia w życie fundacyi Dominika Bohdanowicza, w brzmieniu następującem:

Na niniejszą interpelacyę mam zaszczyt odpowiedzieć, co następuje:

Zmarły dnia 16. maja 1862 ś. p. Dominik Bohdanowicz zapisał testamentem z dnia 12. maja 1862 sumę 10.000 zł. w. a. na swych do-

brach Toustobaby i Zawadówka na stypendya po 100 zł. a. w. dla uczniów szkoły rolniczej w Dublanach, zastrzegając oraz, że odsetki od tego kapitału pobierać mają aż do swej śmierci w równych częściach Jan Amirowicz i Rozalia Amirowiczówna. Dodatkowo rozporządzeniem z dnia 14. maja 1862 postanowił ś. p. fundator, że w razie śmierci jednego z dożywotników, drugi pobierać ma aż do swej śmierci procenta od całego kapitału.

Jan Amirowicz zmarł 24. maja 1872, Rozalia Amirowiczówna zaś w dniu 27. stycznia 1888 r. Po skonstatowaniu tego faktu, odniósł się Wydział krajowy pismem z dnia 5. marca 1888 r. l. 4.635 do c. k. Namiestnictwa w sprawie wprowadzenia fundacyi w życie, zapytując, czy c. k. Namiestnictwo zamierza powierzyć mu zarząd i rozdawnictwo. Zapytanie to ponowił Wydział krajowy dnia 26. lipca 1888. do l. 29.663 i dnia 29. listopada 1888. do l. 37.340, a otrzymawszy przychylną odpowiedź c. k. Namiestnictwa z d. 1. kwietnia 1889, przystąpił do ułożenia projektu aktu fundacyjnego. Projekt ten przesłał Wydział krajowy odezwą z d. 6. sierpnia 1889 l. 15.319 c. k. Namiestnictwu do zbadania. Po zatwierdzeniu projektu, które niebawem nastąpić winno i wygotowaniu aktu fundacyjnego, na jego podstawie będzie można w niedalekiej przyszłości, może już z początkiem przyszłego roku szkolnego, wprowadzić fundacyę w życie, gdyż na zapłacenie należności rządowej, w której to sprawie c. k. Namiestnictwo poczyniło już

pewne zarządzenia — wystarczy zapewne dochód z lat 1888, 1889 i 1890, oprócz tej należności zaś ma fundacya pokryć tylko dług zaciągnięty z funduszu krajowego w kwocie 108 zł. 87 ct. na pokrycie wydatków, spowodowanych krokami poczynionymi w celu hipotecznego ubezpieczenia praw fundacyi.

Kapitał fundacyjny został splecony z hipoteki i znajduje się w c. k. Namiestnictwie, które go ulokowało w papierach publicznych. Wydanie tego kapitału do rąk Wydziału krajowego nastąpi przy zatwierdzeniu aktu fundacyjnego.

Następnie członek Wydziału krajowego p. Chamiec czyta odpowiedź na interpelację w sprawie fundacyi ś. p. Strzałkowskiego w brzmieniu następującem:

Na posiedzeniu Wys. Sejmu z dnia 22-go listopada b. r. poseł Vivien i towarzysze wnieśli interpelację do Wydziału krajowego, z jakich powodów fundacya stypendyjna ś. p. Stanisława Strzałkowskiego dotychczas w życie wprowadzoną nie została.

Na tę interpelację mam zaszczyt imieniem Wydziału krajowego odpowiedzieć, jak następuje:

Ś. p. Stanisław Strzałkowski rozporządzeniem ostatniej woli z daty Lwów 18. i 22. stycznia 1871 r. zapisał cały swój majątek ruchomy i nieruchomy na utworzenie stypendyów dla urodzonych w mieście Tarnopolu lub Zbarażu i wsiach Jacowce i Korszyłówka uczniów akademii technicznej we Lwowie lub w Krakowie, dalej uczniów wydziałów filozoficznego, prawniczego i chirurgicznego, wreszcie uczniów wyższych szkół agronomicznych, znajdujących się w kraju.

Fundator zmarł w grudniu 1879 r., a majątek po nim pozostały składa się z kamienicy w Tarnopolu i dóbr tabularnych Jacowce; te jednakże na mocy osobnego układu pozostały w dożywotniem użytkowaniu wdowy fundatora, której z mocy testamentu przysłużyło nadto dożywotnie prawo pomieszkania w kamienicy na rzecz fundacyi zapisanej. Dopiero po śmierci dożywotniczki (w grudniu 1880 r.), przeszedł cały majątek w zarząd Wydziału krajowego.

Majątek ten, jakkolwiek znaczny, dostał się fundacyi w stanie mocno obciążonym. I tak dobra Jacowce obciążone są pożyczkami hipotecznymi 7.700 zł. (Towarzystwo kredyt. ziemskie) i 12.000 zł. (Bank austro-węgierski) z 6%

a względnie 7% ratami amortyzacyjnymi, zaś na realności w Tarnopolu ciężą dwie pożyczki hipoteczne Banku austro-węgierskiego w sumie 26.000 zł z 7% ratami amortyzacyjnymi i kaucya ślubna 6.000 zł., zhipotekowane na 5%. Nadto sam testator obciążył swój zapis, wkładając na fundacyę obowiązek wypłacania legatów, które wraz z dodatkami, później przez Namiestnictwo dozwołonymi, wynoszą rocznie około 1.800 zł. Ciężary te, tudzież pretensye przeciw masie spadkowej i fundacyi w drodze procesów sądowych wywalczone, były powodem, że majątek fundacyjny w pierwszych pięciu latach po objęciu go w zarząd Wydziału krajowego, nietylko nie przynosił żadnego zgoła czystego dochodu, ale nadto miewał niedobory pokrywane chwilowemi zaliczkami z funduszu krajowego. Dopiero w roku 1886 była fundacya w możności zaspokoić należność rządową od przeniesienia własności, która wraz z narosłemi odsetkami zwłoki wyniosła 10.318 zł. 22 ct. a. w.

Z końcem r. 1888 po raz pierwszy okazał się zapas kasowy. Wszakże do aktywowania fundacyi nie można było jeszcze przystąpić wobec niepewności, czyli i w jakiej wysokości majątek fundacyjny przynosić będzie stałe dochody, zwłaszcza, że znany Wydziałowi krajowemu nadzwyczajnie lichy stan tak kamienicy w Tarnopolu jak i budynków na folwarku Jacowieckim, kazał w najbliższej przyszłości przewidywać znaczniejsze wydatki restauracyjne. Obecnie jednak, gdy z nadwyżek dochodów z lat 1888, 1889 i 1890 uzbierał się dostateczny fundusz na restauracye i inne ewentualne wydatki, i gdy preliminarz na rok 1891 sporządzony wykazuje, że od tego roku można będzie z wszelką pewnością co najmniej 500 zł. a. w. na stypendya wydawać, poczyni Wydział krajowy w najbliższym już czasie kroki potrzebne celem wprowadzenia w życie fundacyi ś. p. Stanisława Strzałkowskiego.

Przemawia p. Dworski i wnosi postawienie na dzisiejszym porządku dziennym: Sprawozdania komisji prawniczej o przedłożeniu Wydziału krajowego z dnia 25. września 1890 l. 23.209, dotyczącego zmiany sejmowej ordynacyi wyborczej i statutu krajowego z dnia 26. lutego 1861 r.

Marszałek objaśnia pod względem formalnym.

Przemawia p. Romanowicz, przemawia p. Antoniewicz.

Izba w głosowaniu uchwała zgodnie z wnioskiem p. Dworskiego.

Marszałek oznajmia, iż przedmiot ten zamieści jako ostatni punkt obrad dzisiejszego porządku dziennego.

P. Szczęsny hr. Koziębrodzki przemawia i stawia wniosek wyrażenia uznania J. E. c. k. Namiestnikowi i b. marszałkowi krajowemu p. Janowi hr. Tarnowskiemu tudzież Wydziałowi krajowemu za gorliwe przeprowadzenie czynności ratunkowej, wywołanej klęską zeszłorocznego nieurodzaju.

Marszałek przemawia pod względem formalnym.

Izba w głosowaniu uchwała zgodnie z wnioskiem p. Szczęsnego hr. Koziębrodzkiego.

Przystąpiono do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest:

Sprawozdanie komisji szkolnej o wniosku pośle Romańczuka w przedmiocie języka wykładowego w gimnazyjach i seminariach nauczycielskich.

Sprawozdawca poseł Pilat uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wzywa c. k. rząd:

1. aby urządzenie utrakwistyczne pod względem języka wykładowego, istniejące na wyższych kursach męskich seminariów nauczycielskich we wschodniej części kraju, wprowadził także na pierwszym kursie tych seminariów,

2. ażeby stopniowo wprowadził urządzenie utrakwistyczne pod względem języka wykładowego także w żeńskich seminariach nauczycielskich we Lwowie i w Przemyślu.

W rozprawie ogólnej przemawia JE. ksiądz Metropolita Sembratowicz.

Przemawia JE. c. k. Namiestnik Kazimierz hr. Badeni.

Przemawia p. Antoniewicz.

P. Stanisław hr. Badeni wnosi zamknięcie dyskusji.

Izba uchwała zgodnie z tym wnioskiem.

Przemawiają zapisani do głosu p. Golejewski, p. ksiązę Czartoryski i p. Romańczuk.

Dla sprostowania faktycznego przemawia p. Struszkiewicz i p. Antoniewicz.

Przemawia sprawozdawca.

Izba w głosowaniu uchwała zgodnie z wnioskami komisji:

Następuje:

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego w przedmiocie ustanowienia stałej krajowej komisji dla spraw rolniczych przy Wydziale krajowym.

Sprawozdawca poseł Langie uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujące wnioski komisji:

I. Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony statut „krajowej komisji dla spraw rolniczych“.

II. Sejm powiększa etat Wydziału krajowego o jednego urzędnika, posiadającego fachowe wykształcenie i praktykę rolniczą, przyznając mu pensję stałą roczną w kwocie . . . 1.500 zł. dodatek aktywalny w kwocie . . . 300 „ dodatki pięcioletnie po 200 „

III. Sprawozdaniem niniejszem załatwione zostały petycje L. s. 690 oddziału sanocko-liskiego Towarzystwa gospodarskiego i L. s. 1.166 Towarzystwa leśnego we Lwowie.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sekretarz p. Stanisław Jędrzejowicz wnosi głosowanie „en bloc“ nad statutem proponowanym przez komisję.

Izba zgadza się na ten wniosek i uchwała w głosowaniu „en bloc“ projekt statutu zgodnie z wnioskiem komisji. Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba cały projekt statutu w trzecim czytaniu w brzmieniu następującem:

S t a t u t

krajowej komisji dla spraw rolniczych.

§. 1.

Krajowa komisja dla spraw rolniczych jest fachowym organem doradczym Wydziału krajowego we wszelkich jego czynnościach, mających na celu ochronę tudzież prawidłowy rozwój wszelkich gałęzi gospodarstwa wiejskiego i przemysłu rolniczego (gorzelnictwa, krochmalarstwa itp.), zwłaszcza zaś podnoszenie i rozszerzanie gospodarczej wiedzy.

§. 2.

W tym celu komisya:

a) bada stosunki gospodarstwa wiejskiego w kraju;

b) opracowuje i przedkłada Wydziałowi krajowemu bądź z własnej inicjatywy, bądź też na jego wezwanie, projekty dążące do podniesienia gospodarstwa wiejskiego i przemysłu rolniczego we wszelkich jego gałęziach;

c) przedstawia Wydziałowi krajowemu wnioski co do życzeń i żądań, z jakimi w interesie gospodarstwa wiejskiego i przemysłu rolniczego odnieść się należy do państwowych władz administracyjnych i ustawodawczych;

d) na żądanie Wydziału krajowego udziela mu opinii we wszelkich sprawach gospodarczych;

e) czyni wnioski co do zakładania nowych szkół gospodarskich wszelkich stopni i rodzajów, stacyj doświadczalnych, muzeów rolniczych itp.;

f) z ramienia Wydziału krajowego wykonywa nadzór nad temi szkołami i zakładami, tudzież nad wędrowną nauką rolnictwa;

g) udziela Wydziałowi krajowemu opinii co do rozdawnictwa stypendyów i zasiłków na cele rolnicze, w granicach kredytów przez Sejm uchwalonych;

h) czyni wnioski co do wysyłania odpowiednich osobistości za granicę celem badania postępów gospodarstwa wiejskiego i przemysłu rolniczego, stanu i rozwoju szkół rolniczych itp.

§. 3.

W skład krajowej komisji dla spraw rolniczych wchodzi:

1. Marszałek krajowy jako przewodniczący;

2. dwaj członkowie Wydziału krajowego, przez Wydział do tego wydelegowani;

3. trzech delegaci c. k. Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego;

4. trzech delegaci c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego;

5. delegat Towarzystwa kółek rolniczych;

6. delegat Towarzystwa leśnego galicyjskiego;

7. czterech członków powołanych przez Wydział krajowy;

8. czterech członków, przybranych przez komisję w jej powyższym składzie.

Mandaty wszystkich członków komisji trwają przez czas kadencji sejmowej. Przy rozpoczęciu nowej kadencji sejmowej nastąpią nowe wybory — wszakże ustępujący członkowie mogą być ponownie wybrani.

W razie ustąpienia lub śmierci którego z członków w ciągu kadencji, następuje nowy wybór.

§. 4.

Komisya wybiera ze swego grona dwóch wiceprezesów do zastępstwa Marszałka krajowego w przewodniczeniu, w razie przeszkody. Na wypadek nieobecności tak prezesa jak i obydwóch wiceprezesów, zastępuje ich w przewodnictwie członek Wydziału krajowego, przez Wydział krajowy do tego wyznaczony.

§. 5.

Członek komisji mianowany przez Wydział krajowy lub przez komisję, który bez dostatecznego usprawiedliwienia nie wziął udziału w trzech po sobie następujących posiedzeniach, przestaje być członkiem komisji. W jego miejsce zamianuje Wydział krajowy a względnie komisya innego członka na resztę kadencji (czasu do którego ustępujący członek miał urzędować).

§. 6.

W razie potrzeby powołuje Wydział krajowy bądź z własnej inicjatywy, bądź też na wniosek komisji, specjalnych znawców do udziału w naradach komisji z głosem doradczym.

§. 7.

Zwyczajne zebrania komisji krajowej dla spraw rolniczych odbywają się cztery razy do roku, mianowicie w miesiącach: marcu, czerwcu, wrześniu i grudniu.

Nadzwyczajne zebrania komisji zwołuje Prezes komisji lub tegoż zastępca, ilekroć tego uzna potrzebę, albo też jeżeli Wydział krajowy lub przynajmniej pięciu członków komisji tego zażądataj. Przedmiot, dla którego zwołane być ma nadzwyczajne zebranie komisji, musi być przez żądających zwołania podany do wiadomości Prezydium komisji.

§. 8.

Zaproszenia na zebrania zwyczajne lub nadzwyczajne rozsyła Prezydium komisji na 14

dni przed terminem zebrania z podaniem porządku dziennego obrad i wymienieniem referatów spraw, które będą wzięte pod obrady.

§. 9.

Komisya wybierze ze swego grona sekcye stałą, złożoną z 7 członków, ile możliwości zamieszkałych we Lwowie lub w najbliższej okolicy Lwowa.

Sekcyja stała:

a) przygotowuje przedmioty obrad dla komisji pełnej;

b) rozdziela referaty pomiędzy swych członków, ewentualnie i pomiędzy innych członków komisji;

c) w sprawach nie cierpiących zwłoki, które nie mogłyby być odroczone do zwołania komisji pełnej, udziela Wydziałowi krajowemu opinii w zastępstwie komisji.

Wybór sekcji stałej odbywa się co roku na zwyczajnem posiedzeniu komisji pełnej. Ustępujący mogą być powtórnie wybrani.

Przewodniczącym sekcji stałej jest członek Wydziału krajowego, przez Wydział krajowy do tego przeznaczony.

§. 10.

Komisya może do pewnych specjalnych spraw wybierać komisye stałe lub czasowe, wyznaczać z grona swego delegatów do pewnych szczególnych czynności, a ewentualnie przedstawiać Wydziałowi krajowemu delegatów z poza grona członków komisji.

§. 11.

Do ważności uchwał komisji lub sekcji stałej potrzeba obecności Prezesa lub jego zastępcy (§. 7.) i najmniej połowy liczby członków stałych.

Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów członków na posiedzeniu obecnych. W razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący.

§. 12.

Wydział krajowy przernacza jednego ze swych urzędników na sekretarza komisji, który pełni czynności biurowe komisji pod kierownictwem szefa departamentu Wydziału krajowego. Z Wydziałem krajowym znosi się komisya w krótkiej drodze.

§. 13.

Członkowie komisji wykonujący czynności z polecenia komisji poza miejscem zamieszkania, tudzież zamiejscowi, przybywający na posiedzenia pobierają po 5 zł. w. a. za każdy dzień czynności lub podróży, — a jako zwrot kosztów podróży cenę jazdy I-szą klasą kolei żelaznej, a po 1 zł. 50 ct. za miriametr drogą pocztową.

§. 14.

Osobne regulamina, przez komisję wypracowane, a przez Wydział krajowy zatwierdzone, normują porządek czynności tak pełnej komisji jak i jej sekcji, tudzież biura komisji.

Nakoniec uchwała Izba ustęp II. wniosku komisji bez rozprawy, i przyjmuje dalszy wniosek komisji co do załatwienia petycji.

Następuje:

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego z przedłożenia Wydziału krajowego w przedmiocie krajowych magazynów publicznych we Lwowie i w Krakowie.

Sprawozdawca poseł Stanisław Stadnicki uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego L. W. kr. 42.261 z r. 1390 w przedmiocie krajowych składów publicznych w Krakowie i we Lwowie.

Rezolucya I.

Wzywa się c. k. Rząd, iżby taryfa wojskowa przyznawana w drodze reklamacyi przez c. k. koleje państwowe i prywatne dla zboża do magazynów wojskowych dostarczanego, obowiązywała także dla przesyłek zboża przeznaczonego dla magazynów wojskowych, a do przechowania i pod adresą krajowych składów publicznych we Lwowie i w Krakowie wysłanego; — i by uchylonym został co do tych składów punkt I. rozporządzenia dodatkowego (Nachtrag 2. vom 15. November 1888), wydanego do przepisów o taryfie wojskowej (Gebühren-Tarif für Militär-Transporte vom 1. Jänner 1884).

Rezolucya II.

Wzywa się c. k. Rząd, aby polecił c. k. generalnej dyrekcji kolei państwowej utworzenie

we Lwowie stacyi reekspedycyjnej dla zboża i spirytusu na kolei państwowej.

W rozprawie ogólnej przemawia p. Scipio i wnosi uchwalenie jako rezolucyi III. i IV. następującego wniosku:

Rezolucya III.

Wzywa się c. k. Rząd, ażeby polecił c. k. Zarządom kolei państwowych, a spowodował Zarządy kolei prywatnych, by krajowym Składom publicznym co najrychlej przyznane zostały takie przynajmniej refakcye w taryfach przewozowych, jakie mają i mieć mogą przedsiębiorcy prywatni.

IV. Poleca się Wydziałowi krajowemu:

1. Ażeby w najkrótszym czasie przeprowadził rokowania z c. k. Rządem i z Dyrekcyami odnośnych kolei co do powyższych punktów.

2. Ażeby bezzwłocznie wyrobił u Zarządów kolejowych prawa reekspedycyi dla Składów krajowych w Krakowie, jakie już przyznane zostały Składom krajowym we Lwowie.

Przemawiają p. Kozłowski Włodzimierz i p. Struszkiewicz.

Przemawia p. Niedzielski i stawia następujący wniosek:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, by po zbadaniu warunków założenia składu chmielowego przy Składach publicznych dla zboża i spirytusu w Krakowie, podjął na nowo rokowania z Dyrekcyą wzajemnego kredytu w Krakowie o objęcie zarządu tegoż składu i przedłożył Sejmowi na następnej sesyi odpowiednie wnioski.

Izba popiera wnioski pp. Scipiona i Niedzielskiego.

Izba uchwała zamknięcie dyskusyi.

Przemawiają zapisani do głosu pp. Weigel i Koziębrodzki Władysław, który stawia następujący wniosek:

I. Poleca się Wydziałowi kraj., aby dalsze prowadził rokowania z gminą miasta Lwowa celem odstąpienia krajowego Domu składowego we Lwowie na rzecz gminy miasta Lwowa, lub też aby rozpoczął rokowania z inną poważną instytucją we Lwowie, którejby administracyę Domu składowego powierzyć można.

II. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby liczbę urzędników przy krajowym Domu składo-

wym we Lwowie ograniczył do niezbędnej potrzeby.

III. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby urzędników przy krajowym Domu składowym we Lwowie nie stabilizował bez zezwolenia Sejmu.

Przemawia członek Wydziału krajowego p. Wereszczyński.

Ponieważ po przemówieniu członka Wydziału krajowego dyskusya ogólna no nowo otwartą została, — przemawiają pp. Abrahamowicz i Biliński.

Izba uchwała zamknięcie dyskusyi.

Marszałek podaje do poparcia rezolucye p. Koziębrodzkiego Władysława.

Izba nie popiera rezolucyi pierwszej — a popiera rezolucyę drugą i trzecią.

Przemawia zapisany do głosu p. Koziębrodzki Władysław.

Przemawia p. Chrzanowski.

Przemawia sprawozdawca i oświadcza się przeciw rezolucyom p. Władysława hr. Koziębrodzkiego i p. Niedzielskiego, a przyjmuje rezolucyę p. hr. Scipiona.

Przemawia p. Biliński w kwestyi formalnej.

Przystąpiono do głosowania.

Marszałek poddaje pod głosowanie wniosek pierwszy komisyi.

Izba uchwała zgodnie z tym wnioskiem.

Marszałek poddaje pod głosowanie rezolucyę I. i rezolucyę II.

Izba uchwała rezolucyę I. i II., zgodnie z wnioskiem komisyi.

Następnie poddaje Marszałek pod głosowanie rezolucyę proponowane przez p. hr. Scipiona.

Izba uchwała zgodnie z wnioskami p. Scipiona.

Marszałek poddaje pod głosowanie wniosek p. Niedzielskiego.

Izba odrzuca ten wniosek.

Marszałek poddaje pod głosowanie rezolucyę II. i III. p. Koziębrodzkiego; — rezolucya pierwsza bowiem, jako nie poparta, upadła.

Izba w głosowaniu odrzuca rezolucyę II., uchwała zaś rezolucyę III. zgodnie z wnioskiem p. Wł. Koziębrodzkiego.

Przemawia p. Okuniewski w sprawie osobistej.

Następuje:

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego z wniosku posła Viviena w sprawie założenia średniej szkoły rolniczej w Tarnopolu lub w jego okolicy.

Sprawozdawca poseł Stanisław Stadnicki uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Ze względu na odrębne stosunki gospodarstwa rolnego na Podolu, Sejm uznaje założenie średniej szkoły rolniczej w Tarnopolu lub w jego okolicy za wskazane i pożądanę i w tym celu poleca Wydziałowi krajowemu:

I. by zbadał, jaka miejscowość odpowiadałaby najwięcej korzystnemu rozwojowi takiej szkoły;

II. by wszedł w porozumienie ze stronami interesowanymi i zbadał, o ile takowe do założenia i utrzymywania średniej szkoły rolniczej przyczynić się będą skłonne;

III. by Sejmowi na najbliższej sesji przedłożył na kosztorysie oparty i dokładnie opracowany projekt takiej szkoły.

Tem sprawozdaniem załatwioną zostaje petycja do L. s. 389 oddziału Tow. gosp. w Tarnopolu.

Przemawia p. Vivien.

Przewodnictwo obejmuje Zastępca Marszałka krajowego.

Przemawia sprawozdawca.

Przystąpiono do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca odczytuje ustępy I., II. i III. wniosku.

Izba w głosowaniu uchwała ustępy I., II. i III. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy i przyjmuje dalszy wniosek komisji w załatwieniu petycji.

Następuje:

Dalszy ciąg rozprawy nad sprawozdaniem komisji budżetowej o preliminarzu funduszu krajowego na rok 1891.

Sprawozdawca poseł Biliński przedstawia zmieniony skutek uchwał powziętych przy roz-

prawie budżetowej preliminarz wydatków i dochodów w brzmieniu następującem:

Sumaryusz budżetu krajowego na rok 1891.

A) Wydatki:

Rubr. I.	Koszta reprezentacji kraju	108.426 zł
" II.	" zarządu	262.560 "
" III.	" leczenia	770.000 "
" IV.	" szczepienia	65.500 "
" V.	Wydatki sanitarne	4.500 "
" VI.	Zasiłki dla zakładów dobroczynności	18.374 "
" VII.	Na cele wykształcenia i oświaty	1,255.446 "
" VIII.	Utrzymanie pomników historycznych	18.760 "
" IX.	Kwaterunkowe żandarmeryi	147.869 "
" X.	Drogi krajowe	858.580 "
" XI.	Dotacje dla zakładów krajowych	91.796 "
" XII.	Wydatki na szupaśnictwo	28.000 "
" XIII.	Budowy wodne i melioracje	234.786 "
" XIV.	Umarzanie pożyczek	614.663 "
" XV.	Na cele rolnictwa i górnictwa	343.834 "
" XVI.	Na cele przemysłu	154.324 "
" XVII.	Różne wydatki	96.685 "
	Suma wydatków	5,074.103 zł.

B) Dochody:

Rubr. I.	Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych	— zł.
" II.	Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych	5.000 "
" III.	Dochody z dróg krajowych	216.027 "
" IV.	Nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych	17.557 "
" V.	Zwroty zaliczek z lat ubiegłych	34.400 "
" VI.	Zwroty pożyczek	5.808 "
" VII.	Dochody szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie	5.460 "
" VIII.	Dochody szkół i folwarku w Dublanach	71.576 "

Rubr. IX. Dochody szkół i folwarku w Czernichowie . . .	35.372 zł.
„ X. Dochody innych szkół rolniczych krajowych . .	16.230 „
„ XI. Zwroty za sprawdzanie rachunków aptekarskich	600 „
„ XII. Dochody z przelania do skarbu krajowego pozostałości z funduszu zapomogi z r. 1886. . .	11.293 „
„ XIII. Dochody z kwaterunku żandarmeryi	52.010 „
„ XIV. Dochód ze zwrotu wydatków szupasowych .	8.000 „
„ XV. Dochody z krajowych składów zbożowych i spirytusowych	46.650 „
„ XVI. Różne dochody . . .	50.921 „
Suma dochodów własnych .	576.404 zł.

Z porównania dochodów własnych z wydatkami 5,074.103 „
Okazuje się niedobór . . . 4,497.699 zł.

Dodatki krajowe po 36 ct. z wydatnością 104.000 zł. uczynią w r. 1891. 3,744.000 „

Pozostanie reszta niedoboru w kwocie 753.699 zł. do pokrycia z zaciągnięć się mającej pożyczki nom. wart. 1,500.000 zł., reszta zaś z uzyskanej gotówki z tej pożyczki, po strąceniu kosztów emisji, raty rocznej od pożyczki etc., pozostanie własnością funduszu uposażenia kasy krajowej.

Izba przyjmuje sumę dochodów i sumę wydatków, oraz okazujący się niedobór w sumie 4,497.699 zł., zgodnie z wnioskiem komisji w trzecim czytaniu.

Sprawozdawca czyta następujący wniosek komisji budżetowej:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Na rok 1891 ustanawia się wydatki funduszu krajowego w sumie . . . 5,074.103 zł. a dochody własne w sumie . . . 576.404 „

Izba w głosowaniu uchwała ustęp I. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta:

II. Na pokrycie wydatków funduszu krajowego, pozostałych po strąceniu dochodów własnych, pobierane będą w r. 1891 dodatki do po-

datków rządowych bezpośrednich w wysokości 36 centów od każdego złotego wal. austr. całej należności tych podatków.

Izba uchwała ustęp II. wniosku zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy i uchwalwszy na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania ustępu II-go wniosku komisji zawierającego uchwałę finansową na r. 1891, uchwała Izba ustęp II. wniosku komisji w trzecim czytaniu.

Jeneralny sprawozdawca komisji budżetowej p. Biliński prostuje cyfrę niedoboru wymienioną w ustępie III. wniosku z kwoty 694.394 zł. na kwotę 753.699 zł., i czyta ustęp III. wniosku w brzmieniu następującem:

III. Z gotowizny uzyskanej ze sprzedaży obligacji, które w moc osobnej ustawy zostaną wydane na rok 1891 w sumie nominalnej 1½ miliona zł. a. w., pokryje Wydział krajowy niedobór funduszu krajowego za rok 1891 w wysokości 753.699 zł., pozostałą zaś resztę wcieli, po zapłaceniu kosztów konfekcyi obligacji, należności emisyjnej, raty pożyczkowej od pożyczki powyższej za rok 1891, niemniej stempla i podatku kuponowego za tenże rok — do funduszu dotacyi kasy krajowej.

Przemawia członek Wydziału krajowego p. Romanowicz.

Przemawia sprawozdawca.

Izba w głosowaniu uchwała ustęp III. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

IV. Kwoty, przyzwolone na rok 1891 w rubrykach i pozycjach budżetu wydatków funduszu krajowego w znaczeniu ściślejszem, niemniej funduszy krajowych w znaczeniu obszerniejszem, jakoteż wszystkich innych zakładów krajowych, winne być wydawane tylko na cele oznaczone w pojedynczych rubrykach i pozycjach, a to osobno w dziale wydatków zwyczajnych i nadzwyczajnych.

Przenoszenie zaoszczędzeń dozwolone jest tylko przy następujących pozycjach wydatków zwyczajnych funduszu krajowego w znaczeniu ściślejszem:

1. w rubr. I. między pozycjami 6, 6 i 7, niemniej między pozycjami 8, 9 i 10;

2. w rubr. X. między pozycjami 124 i 125, między pozycjami 129 i 130, niemniej między pozycjami 134, 135 i 136;

3. w rubr. XIII. między pozycjami 163 gg) i poz. 165;

4. w rubr. XV. między pozycjami 204, 208 i 209, między pozycjami 213 — 216, niemniej między pozycjami 221 i 222;

5. w rubr. XVI. między pozycjami 241 i 276, niemniej między pozycjami 275 i 280.

V. Wnioski Wydziału krajowego do l. 33.881 i 34.801 ex 1890, dalej wnioski posłów Z. Kozłowskiego i Teliszewskiego z dnia 10. listopada 1890 r., odnoszące się do gospodarki Wydziału krajowego, uważa się za załatwione.

Izba uchwała ustępy IV. i V. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta następujący projekt ustawy:

U s t a w a

z dnia o zaciągnięciu pożyczki 1½ miliona zł. a. w.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam co następuje:

Art. I.

Upoważnia się Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki krajowej w 4⁰/₁₀₀-wych obligacjach krajowych z terminem umorzenia 41-letnim, w łącznej sumie nominalnej 1½ miliona zł. a. w.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu ministrowi finansów i Mojemu ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Zastępca Marszałka poddaje pod głosowanie Art. I. i Art. II., tytuł i wstęp projektu ustawy.

Izba w głosowaniu uchwała Art. I. i Art. II., tytuł i wstęp projektu ustawy zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba cały projekt ustawy w trzeciem czytaniu.

Sprawozdawca p. Biliński odczytuje następujący wniosek p. Romanowicza, postawiony przy rozprawie ogólnej budżetowej:

Sejm wzywa c. k. Rząd, by obligacyom pożyczki z r. 1891 w kwocie 1,500.000 zł. przyznał prawo papierów z pupilarnem bezpieczeństwem, a mianowicie, aby mogły być używane na lokacyę kapitałów fundacyjnych, kapitałów od zakładów, zostających pod dozorem publicznym, tudzież funduszów pupilarnych, fideikomisowych i depozytowych i nareszcie, by mogły służyć według kursu giełdowego jako kaucye w stosunkach służbowych i kontraktowych, tudzież jako zabezpieczenie wojskowych kaucyj małżeńskich.

Sprawozdawca przyjmuje ten wniosek.

Izba w głosowaniu uchwała zgodnie z wnioskiem p. Romanowicza.

Sprawozdawca p. Biliński odczytuje następujące wnioski, postawione przy rozprawie budżetowej przez p. Szczepanowskiego:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby opracował program finansowej gospodarki, a w razie gdyby w jego mniemaniu czy to większa operacya pożyczkowa, czy konwersya okazała się wskazaną, użył należytej drogi w celu zwołania nadzwyczajnej sesji sejmowej na wiosnę.

II. Poleca się Wydziałowi krajowemu, by na najbliższej sesji sejmowej przedłożył ustawę o wspieraniu kolei lokalnych przez kraj.

III. Poleca się Wydziałowi krajowemu opracowanie projektu rozszerzenia zakresu Banku krajowego przez zorganizowanie oddziału melioracyjnego i oddziału parcelacyjnego.

IV. Poleca się Wydziałowi krajowemu jak najspieszniejsze zwołanie ankiety krajowej w sprawie uregulowania waluty austriackiej.

Sprawozdawca sprzeciwia się wszystkim powyższym wnioskom.

Przemawia p. Szczepanowski i odstępuje od rezolucyi pierwszej i ostatniej, modyfikuje zaś rezolucyę drugą i trzecią w sposób następujący:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Poleca się Wydziałowi krajowemu, by wziął pod rozwagę ułożenie norm co do warunków, pod którymi kraj mógłby udzielać poparcia kolejom lokalnym.

II. Poleca się Wydziałowi krajowemu, by wziął pod rozwagę sprawę utworzenia w Banku krajowym oddziału melioracyjnego i oddziału parcelacyjnego.

Izba popiera zmodyfikowane przez p. Szczepanowskiego rezolucye.

Przemawia sprawozdawca i przyjmuje te rezolucye imieniem własnem.

Izba w głosowaniu uchwała powyższe zmodyfikowane rezolucye zgodnie z wnioskiem p. Szczepanowskiego.

Następuje:

Sprawozdanie komisji administracyjnej z wniosku p. Włodzimierza Kozłowskiego w przedmiocie zaopiekowania się płodami rolnictwa, leśnictwa i przemysłu rolniczego przy reformie cłowej i kolejowej, jakoteż z wniosku posła Rosenstocka w przedmiocie wyjednania ułatwień dla dowozu bydła galicyjskiego na targi niemieckie.

Sprawozdawca poseł Biliński przedstawia następujące wnioski komisji w powyższym przedmiocie:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

A. Sejm wzywa c. k. Rząd:

1) Ażeby w razie zmiany taryfy cłowej szczególną opieką otoczył płody krajowe rolnictwa, leśnictwa i przemysłu rolniczego, chroniąc je w szczególności od konkurencji, zwłaszcza rosyjskiej, rumuńskiej i zamorskiej, i zabezpieczając im przez to zbyt na targach wewnętrznych monarchii austriacko-węgierskiej.

2) Ażeby w staraniach i rokowaniach o odnowienie traktatów handlowych z państwami Europy środkowej i zachodniej, a szczególnie w staraniach o zawarcie traktatu taryfowego z Niemcami miał na oku uzyskanie wyjątkowych ceł dla płodów rolnictwa, leśnictwa i przemysłu rolniczego, zaś dla bydła galicyjskiego wyjednać wolny dowóz na targi niemieckie.

3) Ażeby w razie zawarcia traktatu z Rumunią interesów rolnictwa i przemysłu rolniczego pod żadnym warunkiem nie poświęcał, przedewszystkiem zaś starał się o stałe utrzymanie w mocy i ściśle wykonanie obecnych zarządzeń weterynarsko-policyjnych, ustanowionych dla ochrony przed zawleczeniem zarazy bydłowej z Rumunii.

B. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu:

1) Ażeby przyłożył starań ku przeprowadzeniu powyżej wymienionych żądań i po osiągnięciu zdania znawców wnosił w poszczególnych stadyach reformy cłowej przedstawienia do c. k. Rządu.

2) Ażeby wszedł w rokowania z c. k. Rządem i gminą miasta Krakowa celem założenia targowicy centralnej na bydło tudzież nierogaciznę w Krakowie.

Izba w głosowaniu uchwała zgodnie z wnioskami komisji bez rozprawy.

Następuje:

Trzecie czytanie ustawy gminnej dla miast nieobjętych ustawą z dnia 13. marca 1889 (l. 24. Dz. u. kr.) i dla miasteczek.

Sprawozdawca poseł Fruchtmann uwolniony od czytania projektu ustawy, wnosi przyjęcie projektu ustawy w trzeciem czytaniu.

Izba w głosowaniu uchwała w trzeciem czytaniu projekt ustawy w brzmieniu następującem:

U s t a w a

z dnia zaprowadzająca ustawę gminną dla miast nieobjętych ustawą z dnia 13. marca 1889 Nr. 24. Dz. u. kr. i miasteczek w Królestwie Galicji i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicji i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Załączona % ustawa gminna obowiązować będzie następujące miasta i miasteczka:

A) Miasta:

Bełż, Biecz, Bircza, Bobrka, Brzozów, Brzostek, Bukowsko, Busk, Ciężkowice, Czortków, Dobczyce, Dobromil, Dynów, Dubiecko, Grybów, Husiatyn, Halicz, Jaryczów nowy, Jezierzany, Jazłowiec, Jordanów, Kęty, Kamionka Strumiłowa, Kutry, Komarno, Lanckorona, Lubaczów, Lisko, Mielnica, Myślenice, Mrzygłód, Maryampol, Mikulińce, Mikołajów, Mościska, Nowy Targ, Olesko, Oświęcim, Pilzno, Pomorzany, Rohatyn, Ropeczyce, Rymanów, Szczerzec, Stary Sącz, Sądowa Wisznia, Stara Sól, Stare Miasto, Ska-

wina, Sołotwina, Tyśmienica, Zator, Zbaraż, Za-
leszczyki, Żydaczów, Żywiec.

B) Miasteczka:

Andrychów, Brzozdowce, Bohorodczany,
Borszczów, Brzesko, Baryż, Bolechów, Bołszo-
wee, Bukaczowce, Bursztyn, Błażowa, Baranów,
Budzanów, Biały Kamień, Chodorów, Czehów,
Chrzanów, Cieszanów, Czernelica, Chorostków,
Chołojów, Chyrów, Dźwinogród, Dąbrowa, Do-
lina, Dębowiec, Dobrotwór, Dukla, Delatyn, Dę-
bica, Dunajów, Frysztak, Gliniany, Głogów,
Grzymałów, Gołogóry, Horodenka, Jagielnica,
Janów, Jabłonów, Jodłowa, Jezupol, Janów (po-
wiat Trembowla), Jezierna, Kozowa, Kopeczyńce,
Kołaczyce, Krakowiec, Kałusz, Kolbuszowa,
Kossów, Kańczuga, Krościenko, Krystynopol,
Kalwarya, Korolówka, Kulików, Lipnica muro-
wana, Limanowa, Lutowiska, Leżajsk, Łysiec,
Łopatyn, Łazów, Łańcut, Monasterzyska, Majdan,
Mielec, Maków, Muszyna, Magierów, Mosty Wiel-
kie, Niepołomice, Nawarya, Nadwórna, Niżanko-
wice, Niemirów, Niżniów, Obertyn, Ottynia, Pod-
kamień (pow. Brody), Potok Złoty, Probużna,
Peczeniżyn, Pistryń, Przeworsk, Piwniczna, Pod-
wołoczyska, Podhajce, Przemyślany, Potylicz,
Roźniatów, Radymno, Rozwadów, Ryglisce, Ra-
dziechów, Rozdół, Rudnik, Rawa Ruska, Rudki,
Radomyśl (powiat Mielec), Skała, Stanisławczyk,
Szczucin, Strusów, Sasów, Sucha, Sieniawa, Sto-
janów, Sokołów, Strzyżów, Skałat, Skole, Topo-
rów, Trzebinia, Tymbark, Tylicz, Tyczyn, Tar-
nobrzeg, Tuchów, Tłumacz, Turka, Tłuste, Uście
solne, Uście biskupie, Uście zielone, Ułaszkwce,
Ustrzyki dolne, Ulanów, Uhnów, Wilamowice,
Wiśnicz nowy, Wojnicz, Wojniłów, Witków no-
wy, Wielopole, Załóżce, Zakliczyn, Żmigród, Żo-
łynia, Zabłotów, Żabno, Zborów, Żurawno.

Art. II.

Ustawa gminna tu załączona wejdzie w wy-
konanie po upływie sześciu miesięcy od dnia jej
ogłoszenia, a w tym samym czasie traci ustawa
gminna z dnia 12. sierpnia 1866 Dz. u. kr.
Nr. 19. w gminach w Art. I. wymienionych, moc
obowiązującą.

Art. III.

Ordynacya wyborcza dla gmin z dnia 12.
sierpnia 1866 obowiązywać będzie i nadal mia-

sta i miasteczka w art. I. wymienione, z wy-
jątkiem §. 40 ordynacyi wyborczej, który z dniem
wejścia w życie niniejszej ustawy uchylonym
zostaje dla tych miast i miasteczek.

Art. IV.

Stosunki obszarów dworskich ustawą z dnia
12. sierpnia 1866 określone, zostają nienaruszone.

Art. V.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu
Ministrowi spraw wewnętrznych.

DZIAŁ I.

O gminie w ogólności.

§. 1.

Każde miasto i każde miasteczko niniejsze
ustawie podlegające, stanowi w dotychczasowych
granicach swoich osobną gminę miejską lub ma-
łomiejską.

Zmiana granic.

§. 2.

Granice gminy zmienione być mogą tylko
za uchwałą Rady gminnej.

Uchwała taka do swej ważności wymaga
potwierdzenia Rady powiatowej, które może być
udzielone tylko za poprzedniem oświadczeniem
politycznej władzy krajowej, że przeciw temu ze
względów publicznych nie ma nic do zarzucenia.

DZIAŁ II.

O członkach gminy.

Członkowie gminy i obcy.

§. 3.

Członkowie gminy są:

a) Przynależni do gminy tj. osoby mające
w gminie prawo przynależności;

b) Uczestnicy tj. osoby nie mające w gmi-
nie prawa przynależności, jeżeli w granicach
gminy majątek nieruchomy posiadają, lub jeżeli
od przedsiębiorstwa zarobkowego samoistnie wy-
konywanego, albo od dochodu bezpośredni po-
datek w gminie opłacają.

Pod tymi warunkami należą do uczestni-
ków gminy także korporacye, stowarzyszenia,
zakłady i fundacye.

Wszystkie inne osoby w gminie są obcemi.

Przynależność do gminy.

§. 4.

Stosunki przynależności do gminy określone są ustawą z dnia 3. grudnia 1863 l. 105 Dz. p. p.

Za nadanie prawa przynależności do gminy może gmina pobierać opłatę nie przewyższającą sumy 30 zł.

Obywatele.

§. 5.

Obywatelami są ci, którym gmina prawo obywatelstwa nadała.

Obywatelstwo tylko przynależnym do gminy nadawanem być może.

Za nadanie obywatelstwa może gmina pobierać opłatę.

Gminy mogą w uznaniu zasług publicznych nadawać obywatelstwo honorowe osobom będącym obywatelami państwa austriackiego.

Prawa i obowiązki członków gminy.

§. 6.

Członkom gminy służy prawo swobodnego pobytu w gminie. Mają oni udział podług postanowień niniejszej ustawy w prawach i korzyściach, jako też w obowiązkach i ciężarach gminy.

Przynależni do gminy mają nadto w razie zubożenia i niezdolności do pracy prawo do wsparcia stosownie do ustawy z dnia 3. grudnia 1863 l. 105 Dz. p. p.

Obywatelom zastrzega się prawo do udziału w fundacyach i zakładach osobno dla nich utworzonych.

Obywatelstwo honorowe nadaje prawa uczestników gminy, ale nie nakłada udziału w ich obowiązkach.

Prawo pobytu w gminie.

§. 7.

Obcym, którzy przynależność swoją do pewnej gminy wykażą, lub przynajmniej dowiodą, iż poczynili potrzebne kroki ku wykazaniu przynależności, nie może gmina wzbronąć pobytu w swym obrębie, dopóki tak oni jak i mieszkańcy z nimi członkowie ich rodzin nieskazitelny żywot prowadzą i nie stają się ciężarem dobroczynności publicznej.

Jeżeli obcy rozporządzeniem gminy w tym względzie czuje się pokrzywdzonym, służy mu prawo odwołania się do politycznej władzy powiatowej.

Utrzymanie prywatnych stosunków prawnych.

§. 8.

Niniejsza ustawa nie narusza prywatnych stosunków prawnych w ogóle, a w szczególności praw własności i użytkowania, służących bądź członkowi gminy, bądź też częściom gminy lub całym klasom mieszkańców.

DZIAŁ III.

O reprezentacji gminnej.

§. 9.

Gminę reprezentuje we wszystkich jej sprawach Rada gminna.

Rada zawiaduje sprawami gminy przez Zwierzchność gminną.

A. Rada gminna.

Skład Rady gminnej.

§. 10.

Rada gminna składa się w miastach z radnych wybranych przez członków gminy czynne prawo wyboru mających, w miasteczkach z radnych wybranych przez członków czynne prawo wyboru mających, a nadto z członków bez wyboru do niej wchodzących (§. 12.).

W gminach, w których liczba członków do wyboru Rady gminnej uprawnionych nie przekracza 400, wybranych będzie 18 radnych, w gminach zaś liczących:

401—600 wyborców	24
601—1.000 „	30
a nad 1.000 „	36

radnych.

Do zastępowania radnych ubytych, lub nie mogących brać udziału w czynnościach rady, wybrani będą równocześnie zastępcy, których liczba wynosić ma połowę liczby radnych.

Bliższe postanowienia o uprawnieniu do wyboru, obieralności i postępowaniu przy wyborach, zawiera ordynacja wyborcza dla gmin

§. 11.

Wstępując do Rady, składają radni i zastępcy do rąk naczelnika gminy przyrzeczenie sumiennego pełnienia przyjętych obowiązków.

Radni bez wyboru.

§. 12.

Każdy członek gminy miasteczka, opłacający przynajmniej szóstą część całej sumy podatków bezpośrednich w gminie do opłaty przypisanych, ma prawo nawet do wyboru być członkiem Rady gminnej, jeżeli jest obywatelem państwa austriackiego i nie zachodzi względem niego żadna okoliczność wykluczająca lub wyłączeniowa, wskazana w ordynacji wyborczej dla gmin.

Za osobę nie używającą własnowolności wykonywa to prawo jej prawny zastępca lub tegoż pełnomocnik.

Wojskowi w czynnej służbie i kobiety, jeżeli chcą z tego prawa korzystać, muszą, wszystkie zaś inne osoby mające to prawo, mogą je wykonywać przez pełnomocników.

Współposiadacze realności umocowują do wejścia w skład rady gminnej jednego z pośród siebie, lub inną osobę.

Radnego bez wyboru nie może zastępować kto nie jest obywatelem państwa austriackiego, nie używa własnowolności, lub w myśl ordynacji wyborczej dla gmin od prawa wybierania i obieralności do Rady gminnej jest wykluczonym lub wyłączonym.

Zastępca może tylko jedną osobę zastępować.

Jeżeli zastępca już co do swojej osoby należy do Rady gminnej, głos jego przy głosowaniu podwójnie ma być liczony.

Radni bez wyboru nie będą wliczani do liczby radnych w §. 10. ustanowionej.

Radny bez wyboru, który także przez wybór został do Rady powołany, ma albo przyjęcie wybór, albo korzystać z prawa przysługującego mu podług niniejszego paragrafu.

Peryod wyborczy.

§. 13.

Radni i zastępcy wybierani będą na lat 6. Ustępujący radni i zastępcy urzędować będą aż

do ukonstytuowania się nowej reprezentacji gminnej. Ustępujący radni i zastępcy mogą być ponownie wybrani.

Wybór uzupełniający.

§. 14.

W miejsce radnego, ubywającego przed końcem peryodu wyborczego, powoła Rada gminna do grona swego na wniosek naczelnika gminy zastępcę z tego samego koła wyborczego, z którego radny ubył. Z pomiędzy zastępców ten będzie powołany, który przy wyborach największą ilość głosów otrzymał. W razie równości głosów rozstrzyga los. Jeżeli radny dłużej niż przez 3 miesiące nie może brać udziału w czynnościach Rady, powoła Rada gminna w sposób wyżej oznaczony zastępcę na czas, przez który ów radny w czynnościach Rady gminnej udziału brać nie może.

Gdyby jednak tylu radnych ubyło, iżby liczby radnych z jednego koła wyborczego nawet przez powołanie wszystkich z tego koła zastępców uzupełnić nie można, będzie niezwłocznie na podstawie ostatniej listy wyborczej rozpisany wybór uzupełniający z tegoż koła wyborczego.

Radni i zastępcy w wyborze uzupełniającym wybrani urzędować będą tylko do końca okresu wyborczego tych radnych i zastępców, w których miejsce zostali wybrani.

B) Zwierzchność gminna.

Skład zwierzchności gminnej.

§. 15.

Zwierzchność gminna składa się z naczelnika gminy, jego zastępcy i dodanych do pomocy naczelnikowi gminy dwóch asesorów.

W razie potrzeby wolno gminie wybrać i większą liczbę asesorów, jednak nie więcej, jak 5.

Naczelnik gminy otrzymuje stałe wynagrodzenie z funduszków gminy. Minimum tego wynagrodzenia oznacza Wydział krajowy dla każdej z gmin tej ustawie podlegających, po wysłuchaniu Rad gminnych. Naczelnikowi gminy nie wolno zrzec się swego wynagrodzenia ani w całości ani częściowo.

Zastępca naczelnika pobierać będzie wynagrodzenie z funduszków gminnych, jeżeli przez czas dłuższy zastępować będzie naczelnika.

Urząd asesora, radnego i zastępcy radnego jest bezpłatny.

Wszystkim członkom Rady i zwierzchności gminnej należy się od gminy zwrot wszystkich wydatków połączonych z ich urzędowaniem.

Wybór zwierzchności gminnej.

§. 16.

Naczelnika gminy, jego zastępcę i asesora wybiera Rada gminna na lat 6.

Warunki obieralności na te urzędy i sposób dokonania wyboru oznacza ordynacja wyborcza.

Wybór uzupełniający.

§. 17.

W razie opróżnienia posady naczelnika gminy, jego zastępcy lub asesora w ciągu okresu wyborczego, Rada gminna dokona w jego miejsce nowego wyboru, najdalej do dnia 14. Wybrany przy wyborze uzupełniającym naczelnik gminy, zastępca naczelnika lub asesor, urzędować będzie do końca sześćdziesięciu swego poprzednika.

Przyrzeczenie.

§. 18.

Naczelnik gminy, jego zastępca i asesori winni przy objęciu urzędu w obecności delegata Wydziału powiatowego i wobec delegata Rady gminnej złożyć w ręce naczelnika politycznej władzy powiatowej lub jego delegata, w miejsce przysięgi przyrzeczenie, iż zachowają Cesarzowi wierność i posłuszeństwo, przestrzegają będą ustaw i wypełniać sumiennie obowiązki swoje.

C) Postanowienia ogólne

Ustąpienie z posady.

§. 19.

Za przyzwoleniem Rady gminnej może naczelnik gminy, jego zastępca lub asesor, radny lub zastępca radnego urząd swój złożyć. Naczelnik gminy, zastępca naczelnika, asesor, radny lub zastępca radnego traci swój urząd, jeżeli zajdzie lub wiadomą się stanie okoliczność, któ-

raby pierwotnie jego obieralność na członka Rady lub Zwierzchności gminnej była wykluczona, lub jeżeli się do innej gminy przesiedli.

Jeżeli naczelnik gminy, zastępca naczelnika, asesor, radny lub zastępca radnego popadnie w śledztwo sądowe z powodu zbrodni, przekroczenia lub przestępstwa z chęciowości popełnionego, lub jednego z przekroczeń w §. 501, 504, 511, 512, 515 i 516 ustawy karnej wskazanych, lub jeżeli do jego majątku konkurs ogłoszony zostanie, wtedy nie będzie on mógł sprawować swego urzędu, dopóki trwa to postępowanie karne lub krydalne.

Jeżeli radny lub zastępca wchodzi w stosunki prawne z gminą, jako przedsiębiorca, dostawca lub dzierżawca, nie będzie on mógł sprawować swego urzędu, dopóki ten stosunek trwa i rachunki z tą gminą wynikłe ostatecznie załatwione nie będą.

Obowiązek przyjęcia wyboru.

§. 20.

Każdy podług przepisów wybrany członek gminy, winien przyjąć wybór bądź na członka Rady gminnej, lub też zastępcę, bądź na asesora.

Prawo wypowiedzenia się od przyjęcia wyboru lub też od dalszego sprawowania urzędu służy tylko:

a) duchownym wszelkiego wyznania i nauczycielom publicznym;

b) urzędnikom i sługom c. k. Dworu, państwa, kraju, powiatów, zakładów i funduszków publicznych, dopóki w czynnej służbie zostają;

c) wojskowym chociażby w czynnej służbie nie zostającym;

d) osobom liczącym przeszło 60 lat życia;

e) tym, którzy przez cały jeden okres wyborczy piastowali posady w Zwierzchności gminnej, jednak tylko na okres bezpośrednio następujący;

f) tym, którym ułomność fizyczna lub znacznie i trwale nadwątlone zdrowie nie dozwala obowiązków urzędowych wykonywać;

g) tym, którzy z powodu zwykłego zatrudnienia, corocznie, często lub przez dłuższy czas nie bywają w gminie obecni;

h) zostającym w służbie prywatnej, jeżeliby przez przyjęcie wyboru w stosunku swoim służbowym, uszczerbku doznać mogli;

i) tym, którzy bez wyboru do Rady gminnej należą (§. 12).

Kto bez takiego uwalniającego powodu wzbrania się przyjmując wyboru, lub przyjęty urząd dalej sprawować, podpada karze pieniężnej, którą Rada gminna aż do wysokości 20 zł. wymierzyć może.

Przeciw takiemu orzeczeniu Rady służy odwołanie się do Wydziału powiatowego; kara pieniężna wpływa do kasy gminnej na fundusz ubogich.

DZIAŁ IV.

O zakresie działania gminy.

ROZDZIAŁ I.

O zakresie działania gminy w ogóle.

§. 21.

Zakres działania gminy jest:

- a) własny i
- b) poruczony.

Własny zakres działania.

§. 22.

Własny zakres działania t. j. zakres, w którym gmina z zachowaniem ustaw samodzielnie zarządza i rozporządza może, obejmuje w ogóle wszystko, co bezpośrednio dotyczy interesu gminy i w jej granicach własnymi jej siłami załatwionem i przeprowadzonym być może.

W myśl tego należą do własnego zakresu działania gminy w szczególności:

- a) wolny zarząd majątkiem gminnym i załatwianie spraw, odnoszących się do związku gminy;
- b) czuwanie nad bezpieczeństwem osób i ich mienia;
- c) staranie o zakładanie i utrzymywanie gminnych dróg, mostów, ulic i placów, niemniej o bezpieczeństwo i łatwość komunikacji po drogach i wodach;
- d) policja polowa;
- e) dozór policyjny nad przedmiotami żywności, nad targami, nad miarą i wagą;
- f) policja zdrowia;
- g) policja nad czeladzią i wyrobnikami, niemniej wykonywanie przepisów o czeladzi słuźebnej;

h) policyjny dozór nad obyczajnością publiczną;

i) sprawy ubogich, opieka nad zakładami dobroczynnymi gminy, zapobieganie żebractwu;

k) policja ogniowa, policja budownictwa, wykonywanie przepisów porządku budowniczego i udzielanie policyjnego pozwolenia na budowy;

l) ustawą oznaczyć się mający wpływ na szkoły średnie, przez gminę utrzymywane i na szkoły ludowe; staranie o zakładanie, uposażenie i utrzymywanie szkół ludowych, z uwzględnieniem istniejących jeszcze patronatów szkolnych i przepisów konkurencji do szkół;

m) jednanie stron w sporze będących przez mężów zaufania, z gminy wybranych;

n) przedsięwzięcie dobrowolnej sprzedaży ruchomości drogą licytacji.

Z wyższych względów państwa, mogą być pewne czynności policji miejscowej w pojedynczych gminach, w drodze ustawy krajowej, przekazane osobnym organom rządowym.

Poruczony zakres działania.

§. 23.

Ustawy określają poruczony zakres działania gminy, t. j. jej obowiązek do współdziałania w sprawach publicznej administracji.

ROZDZIAŁ II.

O zakresie działania Rady gminnej.

§. 24.

Rada gminna jest w sprawach gminy władzą uchwalającą i nadzorującą.

Władza wykonawcza jej nie służy.

Rada gminna zastępuje gminę w wykonywaniu jej praw i obowiązków, wydaje w granicach ustawami oznaczonych imieniem gminy postanowienia obowiązujące i uchwała sposób ich wykonania. Ona jest władzą zwierzchnią gminy we wszystkich sprawach gminy, obowiązana strzedz dobra gminy i starać się o zaspokojenie jej potrzeb.

§. 25.

Rada gminna obraduje i uchwała o wszystkich sprawach gminy, jej majątku, dobra lub zakładów w granicach ustaw obowiązujących.

W szczególności należy do zakresu działania Rady gminnej:

- a) zmiana granic gminy (§. 2.);
- b) ustanawianie zasad zarządu, tudzież sposobu użytkowania majątku i dobra gminy i zakładów gminnych;
- c) sprawy należące do zwyczajnego zarządu majątkiem, które Rada gminna osobną uchwałą sobie zastrzegła (§. 26.);
- d) nabywanie lub pozbywanie nieruchomości lub praw, według ustaw za nieruchomości uważanych, obciążanie majątku gminy, zaciąganie pożyczek i lokowanie kapitałów;
- e) stawianie kosztem gminy nowych budowli, przekształcanie lub znoszenie istniejących, tudzież inne przedsiębiorstwa, nakładem gminy wykonywać się mające;
- f) zaprowadzenie nowych zakładów gminnych, lub zwiniecie istniejących;
- g) zawieranie, rozwiązywanie, zmiany kontraktów najmu i dzierżaw;
- h) uchwalanie budżetu rocznego, wydatków budżetem nieprzewidzianych i kredytów dodatkowych, przyzwalanie na przenoszenie uchwalonych kredytów z jednej rubryki do drugiej, uchwalanie wszelkich zmian w budżecie, staranie się o pokrycie niedoboru, uchwalanie dodatków do podatków, opłat, prestacyj i usług i oznaczenie dziennych cen takich prestacyj i robót;
- i) sprawdzanie i załatwianie rachunków rocznych;
- k) przyzwalanie na rozpoczęcie sporów prawnych i na odstąpienie od nich, zatwierdzanie ugód spór umarzających, ustanawianie zastępców prawnych;
- l) zatwierdzanie wyników wszelkich licytacji;
- m) wybór naczelnika gminy, jego zastępcy i asesorów;
- n) uchwalanie etatu i płac urzędników i służb gminnych, jako też instrukcyj służbowych i statutu emerytalnego dla tychże;
- o) wyznaczenie wynagrodzenia dla naczelnika gminy i jego zastępcy (§. 15.);
- p) mianowanie i oddalanie urzędników i wymiar emerytury dla nich, na wniosek naczelnika gminy;

q) nadzór i kontrola nad czynnościami Zwierzchności gminnej;

r) nadawanie prawa przynależności do gminy i obywatelstwa miejskiego tudzież obywatelstwa honorowego, ustanawianie opłat za nadawanie prawa przynależności i obywatelstwa.

s) wykonywanie służącego gminie prawa patronatu lub prezentowania, rozdawania miejsc fundacyjnych, nie uwłaczając prawom na różnicy wyznań opartym;

t) wybór mężów zaufania do jednania stron;

u) uchwalanie regulaminu dla własnych czynności;

w) udzielanie zdania swego władzom wyższym, na ich żądanie;

z) rozstrzyganie zażaleń przeciw zarządzeniom Naczelnika gminy.

Zwyczajny zarząd majątkiem.

§. 26.

Zwyczajny zarząd majątkiem nie należy do zakresu działania Rady gminnej, lecz Rada może poszczególne sprawy tego zarządu, na wniosek lub po wysłuchaniu Zwierzchności gminnej, swojej uchwale zastrzedz.

Ustanawianie służby.

§. 27.

Rada winna przydać Naczelnikowi gminy służbę potrzebną do załatwiania czynności, wpływających z własnego i poruczonego zakresu działania.

Jeżeli Rada uzna potrzebę ustanowienia posad urzędowych lub służbowych, wtedy uchwali liczbę i płacę urzędników i służb, orzecze o warunkach i sposobie ich mianowania i ich zaopatrzeniu.

Uchwały te poda naczelnik gminy za pośrednictwem Wydziału powiatowego do wiadomości Wydziału krajowego.

Gdyby Rada gminna się wzbraniała uchwalić etat urzędników i służb, lub gdyby się okazało, że uchwalony przez Radę gminną etat nie wystarcza do należytego załatwiania czynności własnego i poruczonego zakresu działania, a Rada gminna mimo wezwania wskazanych jej braków nie uzupełniła, Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem orzec może, jakiej

kategorji urzędników i w jakiej liczbie gmina ustanowić i opłacać ma.

Nadzorowanie Zwierzchności gminnej.

§. 28.

Rada gminna ma prawo i obowiązek urzędowanie Zwierzchności gminnej ciągle nadzorować. Nadzór ten wykonywa Rada gminna za pomocą jednej lub kilku komisji z grona swego wybranych, które obowiązane będą o każdej dostrzeżonej nieprawidłowości lub wadliwości w urzędowaniu Zwierzchności gminnej bezzwłocznie Radę gminną zawiadomić i poczynić wnioski o usunięciu złego, zaś po upływie każdego roku administracyjnego, przedłożyć Radzie gminnej sprawozdanie o swoich czynnościach z wnioskami, jakie uznają za stosowne.

Skoro Rada gminna przekona się o nieprawidłowościach lub wadliwościach, winna się postarać się o bezzwłoczne ich usunięcie, a gdyby to nie odniosło skutku, donieść o tem Wydziałowi powiatowemu.

Dla komisji kontrolujących uchwali Rada gminna osobne instrukcje i przedłoży je Wydziałowi powiatowemu do wiadomości.

Naczelnik gminy winien najdalej do dni 30 po upływie każdego roku administracyjnego przedłożyć Wydziałowi powiatowemu odpisy sprawozdań komisji kontrolujących w ubiegłym roku, jakoteż odpis uchwał Rady gminnej na podstawie tych sprawozdań zapadłych, lub donieść w tym terminie o zachodzących przeszkodach.

Rada gminna może także ustanawiać osobne komisje do nadzorowania przedsiębiorstw gminnych, tudzież do udzielania zdań i przedstawiania wniosków w sprawach gminnych.

Do takich komisji Rada gminna powołać może mężów zaufania z poza grona swego.

Ani komisja kontrolująca, ani specjalne komisje, w myśl niniejszego paragrafu ustanowione, władzy wykonawczej nie mają, a zatem ani same nie zarządzić, ani Zwierzchności gminnej poleceń wydawać nie mogą.

Rewizja kasy.

§. 29.

Rada gminna winna wybrać osobną komisję, której obowiązkiem będzie przynajmniej

cztery razy do roku przedsięwziąć rewizję kasy gminnej i kas zakładów i funduszków pod zarządem gminy zostających i o każdej rewizji Radzie gminnej zdać sprawę na ręce naczelnika gminy, który odpis każdego sprawozdania, do dni 8 Wydziałowi powiatowemu przedłożyć ma. Każdy radny wybrany do komisji szkontrującej, obowiązany jest wybór ten przyjąć.

Od przyjęcia wyboru wymówić się może tylko ten, który nie posiada potrzebnego do szkontowania kasy ogólnego wykształcenia, lub względem którego zachodzą okoliczności w §. 20. lit. g. h. wymienione. Kto bez takiego powodu uwalniającego wyboru przyjąć nie chce, podpada karze, którą Rada gminna aż do wysokości 20 zł. wymierzyć może. Jeżeli członkowie komisji szkontrującej obowiązkom w niniejszym paragrafie na nich włożonym zadość nie uczynią, naczelnik gminy winien na każdego członka komisji winnego zaniedbania swych obowiązków, nałożyć grzywnę do wysokości 20 zł. W takim razie może Wydział powiatowy przeprowadzić szkontro kasy na koszt gminy. Oprócz tego winien Wydział powiatowy od czasu do czasu kasę gminną niespodziewanie szkontrować.

Sprawy policyi miejscowej.

§. 30.

O ile sprawowanie policyi miejscowej nie jest mocą ustawy przekazane organom rządowym, może Rada gminna w granicach ustaw wydawać obowiązujące w obrębie gminy przepisy co do policyi miejscowej i za przekroczenie tychże zagrażać karą pieniężną aż do wysokości 50 zł. lub w razie niemożności uiszczenia kary pieniężnej, karą aresztu do dni 10.

Uchwały takie Rada gminna powziąć może tylko na wniosek lub po wysłuchaniu naczelnika gminy.

§. 31.

Rada gminna winna uchwalać środki pieniężne na utrzymanie zakładów i urządzeń policyi miejscowej i jest odpowiedzialną za wszelkie zaniedbania w tej mierze, pochodzące z jej winy.

Odpowiedzialność gminy.

§. 32.

Gdyby kto poniósł szkodę z powodu zaniedbania przez gminę obowiązków względem poli-

cyi miejscowej na niej ciężących, winna gmina poniesioną szkodę wynagrodzić. W szczególności obowiązana jest gmina wynagrodzić szkodę wyrządzoną w jej obrębie przez gwałt publiczny przy zbiegowisku dokonany, jeżeliby ani jeden ze sprawców nie był schwytany, a na gminie ciążyła wina niedbałości w zapobieżeniu temu gwałtowi.

Orzeczenie względem obowiązku wynagrodzenia szkody, wyda polityczna władza powiatowa za poprzedniem wysłuchaniem Wydziału powiatowego.

Jeżeli co do wysokości wynagrodzenia porozumienie się pomiędzy gminą a poszkodowanym nie nastąpi, wynagrodzenie to ma być poszukiwanem zwykłą drogą prawa.

Zaopatrywanie ubogich.

§. 33.

Rada gminna ma czuwać nad tem, aby ubodzy według ustaw zaopatrzeni byli. Gdyby zakłady i fundusze na ten cel przeznaczone nie wystarczały, Rada postara się o potrzebne środki i oznaczy sposób ich użycia.

Udzielanie zdania.

§. 34.

Na żądanie władz rządowych lub autonomicznych winna Rada gminna udzielać im swojego zdania.

Rozstrzyganie zażaleń.

§. 35.

Rada gminna rozstrzyga zażalenia przeciw rozporządzeniom naczelnika gminy, w sprawach dotyczących się majątku i dobra gminnego lub zakładów gminnych, niemniej w tych sprawach, w których naczelnik gminy tylko uchwały Rady gminnej wykonywa.

We wszystkich innych sprawach własnego zakresu działania rozstrzyganie rekursów przeciw postanowieniom naczelnika gminy należy do Wydziału powiatowego, zaś w sprawach poruczonego zakresu działania do politycznej władzy powiatowej.

Regulamin.

§. 36.

Wydział krajowy w drodze rozporządzenia wyda regulamin dla czynności Rad gminnych tudzież instrukcję dla czynności Zwierzchności

gminnych we własnym zakresie działania i dla kas gminnych, uwzględniając różnice potrzeb i stosunków zachodzących między gminami większemi i mniejszemi.

Rada gminna może jednak uchwalić inny regulamin dla własnych czynności i instrukcję dla swej Zwierzchności gminnej i swojej kasy gminnej, winna jednak regulamin dla własnych czynności i instrukcję dla Zwierzchności gminnej przedłożyć za pośrednictwem Wydziału powiatowego Wydziałowi krajowemu do wiadomości.

Instrukcja dla kasy gminnej, przez Radę gminną uchwalona, wymaga zatwierdzenia przez Wydział krajowy.

Dopóki Rada gminna nie uchwali i nie przedłoży Wydziałowi krajowemu osobnego regulaminu dla swoich czynności i osobnej instrukcji dla Zwierzchności gminnej, obowiązując będą regulamin i instrukcja przez Wydział krajowy wydana.

Instrukcja dla kasy gminnej przez Wydział krajowy wydana, obowiązując będzie tak długo, dopóki uchwalona przez Radę gminną osobna instrukcja dla swej kasy, nie uzyska zatwierdzenia Wydziału krajowego.

Zwoływanie Rady.

§. 37.

Rada gminna zbiera się na posiedzenie ile razy zajdzie tego potrzeba, najmniej zaś raz na miesiąc. — Naczelnik gminy lub jego zastępca zwołuje Radę na posiedzenie. — Każde posiedzenie, które nie jest tym sposobem zwołane, jest nieprawne a powzięte na niem uchwały są nieważne.

Naczelnik gminy musi zwołać Radę, jeżeli tego zażąda przynajmniej trzecia część radnych, polityczna władza powiatowa albo też Wydział krajowy lub Wydział powiatowy.

O nastąpić mającym posiedzeniu naczelnik gminy w każdym razie winien zawiadomić wszystkich w gminie obecnych radnych.

Komplet do uchwał.

§. 38.

Rada gminna nie może powziąć uchwały, jeżeli więcej niż połowa radnych nie jest na posiedzeniu obecna.

Do uchwały ustanawiającej budżet, jakoteż do uchwały podlegającej wyższemu zatwierdzeniu potrzebna jest obecność dwóch trzecich radnych.

Jeżeli na posiedzenie nie zbierze się ilość radnych potrzebna do powzięcia uchwał, winien naczelnik gminy najdalej do trzech dni zwołać Radę powtórnie i zarazem wezwać zastępców.

Na każdego radnego i zastępcę, który nie stawi się na to drugie posiedzenie i nie usprawiedliwi swej nieobecności, winien naczelnik gminy nałożyć karę pieniężną aż do wysokości 10 zł.

Przeciw takiemu orzeczeniu służy odwołanie się do Wydziału powiatowego.

Grzywnę tę ściągnie naczelnik gminy. — Radnego lub zastępcę, który bez usprawiedliwienia się na trzech po sobie następujących posiedzeniach się nie jawi, może Rada gminna na czas oznaczony, lub też na cały w toku będący peryod wyborczy od udziału w obradach i uchwałach Rady wykluczyć. — Przeciw tej uchwale służy wykluczonemu rekurs do Wydziału powiatowego w terminie dni 14, licząc od dnia doręczenia mu zawiadomienia o dotyczącej uchwale Rady gminnej.

Przeszkody uczestnictwa w obradach.

§. 39.

Członek Zwierzchności gminnej lub Rady gminnej nie może być obecnym na posiedzeniu, jeżeli przedmiot obrady lub uchwały dotyczy jego urzędowania, jego własnych interesów prywatnych, lub też interesów jego żony, albo osób z nim w pierwszym lub drugim stopniu spokrewnionych lub spowinowaconych; winien jednak na żądanie Rady stawić się dla udzielenia żądanych wyjaśnień.

§. 40.

Członkowie Zwierzchności gminnej są obowiązani być obecnymi na każdym posiedzeniu Rady i mogą w każdym czasie głos zabrać. — W głosowaniu przy sprawdzeniu rachunków i udzieleniu Zwierzchności gminnej absolutoryum, nigdy udziału brać nie mogą.

Przewodniczenie na posiedzeniach.

§. 41.

Na posiedzeniach Rady gminnej przewodniczy naczelnik gminy, a w razie przeszkody, jego zastępca. Każde posiedzenie odbyte z pominięciem tego przepisu, jest nieważne. Naczelnik gminy lub jego zastępca zwołuje Radę, zagaja i zamyka posiedzenie, układa porządek dzienny, kieruje rozprawami i przestrzega porządku w zgromadzeniu.

Sekretarz Rady.

§. 42.

Rada gminna wybiera sekretarza swego bądź z grona swego, bądź z pomiędzy urzędników gminy.

Warunki ważności uchwał.

§. 43.

Do ważności uchwały potrzebną jest bezwzględna większość głosów obecnych radnych. W razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący. — W innych wypadkach przewodniczący nie głosuje z wyjątkiem wyborów. — Głosowanie odbywa się jawnie; wolno jest jednak Radzie uchwalić głosowanie tajne.

Jawność posiedzeń.

§. 44.

Posiedzenia Rady odbywają się w lokalu urzędowym publicznie, wyjątkowo jednak może Rada uchwalić tajne posiedzenie. — Posiedzenia, na których przedmiotem obrad jest budżet lub zamknięcie rachunków w każdym razie będą publiczne.

Gdyby publiczność mieszała się do obrad lub w inny sposób przeszkadzała obradom, przewodniczący ma prawo i obowiązek po poprzednim bezskutecznym napomnieniu, nakazać wydalenie publiczności z miejsca posiedzeń.

Protokół posiedzenia.

§. 45.

Z każdego posiedzenia spisany będzie w księdze na to przeznaczonej protokół, obejmujący nazwiska radnych, wnioski na posiedzeniu czynione i zapadłe uchwały. — Protokół ma być stwierdzony podpisem przewodniczącego,

dwóch obecnych na posiedzeniu radnych i sekretarza.

Każdemu członkowi gminy wolno przeglądać protokoły.

ROZDZIAŁ III.

O zakresie działania Zwierzchności gminnej.

§. 46.

Naczelnik gminy w sprawach gminy jest organem zarządzającym i wykonawczym.

W razie przeszkody zastępuje naczelnika gminy jego zastępca, tego zaś jeden z asesorów. Rada gminna na początku każdego roku oznaczy, który asesor w razie przeszkody zastępcy ma zastępować naczelnika gminy.

§. 47.

Do zakresu działania naczelnika gminy należy w szczególności:

- a) przewodniczenie w Radzie gminnej i przygotowanie wniosków do uchwał Rady;
- b) wykonywanie ustaw i rozporządzeń we własny zakres działania gminy wchodzących;
- c) wykonywanie wszelkich uchwał i zarządzeń Rady gminnej;
- d) kierownictwo urzędem gminnym, nadzór nad urzędnikami i sługami;
- e) wykonywanie policji miejscowej;
- f) zarządzenie w razach nagłych, za następnem usprawiedliwieniem wobec Rady gminnej;
- g) przedstawianie do mianowania i oddalania urzędników gminy i wykonywanie władzy dyscyplinarnej nad urzędnikami i sługami;
- h) zarząd majątkiem, dobrem i dochodami gminy, zakładów i funduszy gminnych, lub pod zarządem gminy zostających;
- i) prowadzenie kasowości i rachunkowości gminy;
- k) wykonywanie wszelkich spraw poruczonego zakresu działania.

§. 48.

Naczelnik gminy reprezentuje gminę na zewnątrz.

Dokumenta, mocą których gmina przyjmuje zobowiązania względem osób trzecich, muszą być podpisane przez naczelnika gminy i jednego asesora.

Dokument dotyczący interesu, do którego zawarcia potrzebne jest przyzwolenie Rady lub wyższe zatwierdzenie, musi nadto być podpisanym przez dwóch radnych i powołać się na to przyzwolenie lub zatwierdzenie. W każdym razie dokument wydany imieniem gminy musi być zaopatrzony pieczęcią gminną.

Sprawowanie policji miejscowej.

§. 49.

Do naczelnika gminy należy odpowiednie ustawom sprawowanie policji miejscowej, o ile pojedyncze jej czynności nie są przekazane w drodze ustawy krajowej organom rządowym.

W nagłych wypadkach nieszczęścia, n. p. przy pożarach lub powodziach i t. p. naczelnik gminy ma prawo zarządzić wykonanie robót wszelkiego rodzaju, o ile są niezbędne do usunięcia niebezpieczeństwa chwilowego i zmusić do tych robót każdego zdolnego do nich członka gminy a nawet i obcych. Gdyby środki policji miejscowej nie były dostateczne do zabezpieczenia dobra publicznego (jak n. p. w razie epidemii) lub gdyby własne siły gminy nie wystarczyły do odwrócenia grożącego niebezpieczeństwa, naczelnik gminy winien zawiadomić o tem natychmiast polityczną władzę powiatową.

Zagrażanie karami.

§. 50.

Naczelnik gminy ma wyjątkowo prawo zagrażania karą pieniężną do 10 zł., lub w razie niemożności jej uiszczenia karą aresztu do dwóch dni, jeżeli tego wymaga wykonanie przepisu tymczasowego policji miejscowej niedopuszczającego zwłoki.

Wykonywanie władzy karnej.

§. 51.

O ile w ustawach i przepisach, które dotyczą policji miejscowej należącej do zakresu działania gminy, wyrażoną jest sankcja karna, i o ile przekroczenia tych ustaw i przepisów nie podlegają ustawie karnej, służy prawo orzekania kar za takie przekroczenia naczelnikowi gminy a względnie jego zastępcy.

W ten sposób mają być także orzekane kary oznaczone przez Radę gminną (§. 30).

Tylko kary pieniężne, lub w razie niemożności ich niszczenia kary aresztu mogą być orzekane.

Wszelkie orzeczenia kar mają być w osobną księgę wpisywane.

Tok instancji.

§. 52.

Od orzeczeń wydanych według §. 51. odwołać się można do politycznej władzy powiatowej.

Jeżeli orzeczenia tyczą się duchownych uznanych wyznań religijnych, nauczycieli publicznych, urzędników rządowych lub krajowych, zostających w czynnej służbie, albo członków Sejmu krajowego, natenczas winien naczelnik gminy przedłożyć to orzeczenie politycznej władzy powiatowej do poprzedniego zbadania i potwierdzenia.

Przeznaczenie kar.

§. 53.

Kary pieniężne, orzeczone podług §. 51. wpływają do kasy gminnej na fundusz ubogich gminy.

Przedstawienie urzędników do mianowania i przeniesienia w stan spoczynku.

§. 54.

Na podstawie etatu przez Radę gminną uchwalonego lub na podstawie orzeczenia Wydziału krajowego w myśl ostatniego ustępu §. 27. w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem wydanego, naczelnik gminy przedstawia Radzie gminnej urzędników gminy do mianowania. Mianowani urzędnicy posiadać muszą przepisaną kwalifikację.

Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem oznaczy, jakie kwalifikacje dla każdej kategorii posad są potrzebne z uwzględnieniem różnicy potrzeb i stosunków gmin większych a mniejszych z pozostawieniem odpowiedniego czasu przejściowego.

Naczelnik gminy przedstawia Radzie gminnej wnioski o przeniesienie urzędników w stan spoczynku i wymierzenie emerytury dla nich.

Naczelnik gminy mianuje i oddala sługi

gminne i przedstawia Radzie gminnej wnioski co do ich zaopatrzenia.

Sledztwa dyscyplinarne.

§. 55.

Naczelnik gminy wdraża i przeprowadza sledztwa dyscyplinarne przeciw urzędnikom i sługom gminnym i orzeka o karach dyscyplinarnych.

Naczelnik może w drodze dyscyplinarnej urzędnika suspendować. Oddalenie urzędnika ze służby w drodze dyscyplinarnej nastąpić może tylko za uchwałą Rady gminnej.

Orzeczenia dyscyplinarne przeciw rachmistrzowi, kasyerowi i kontrolorowi tylko Rada gminna po wysłuchaniu naczelnika gminy wydać może.

Zarząd majątkiem.

§. 56.

Naczelnik gminy zarządza majątkiem gminy, nadzoruje użytkowanie i zarząd dobra gminnego, kieruje przedsiębiorstwami gminy, czuwa nad ich wykonaniem i załatwia sprawy ubogich według ustaw.

Naczelnik zawiaduje zakładami gminnymi i nadzoruje zakłady własny zarząd mające, o ile akt fundacyi lub umowy innych nie zawiera postanowień.

W szczególności winien naczelnik gminy starać się o ściąganie wszystkich wierzytelności gminy, zakładów i funduszków gminnych lub pod zarządem gminy zostających, tudzież wszelkich czynnych zaległości. Gdyby naczelnik obowiązku tego należycie nie wypełniał, a Rada gminna, mimo upomnienia ze strony Wydziału powiatowego, temubymie zaradziła, Wydział powiatowy będzie miał prawo zarządzić środki zaradcze, jakie uzna za stosowne a nawet ustanowić na koszt gminy zastępcę prawnego, który imieniem gminy wierzytelności i zaległości w drodze prawnej ściągnie.

Przepis ten odnosi się także do pretensyj gminy, któreby jej z mocy §§. 63.—65. do członków Zwierzchności gminnej przysługiwały.

Kolaudacye.

§. 57.

Naczelnik gminy zarządza wszelkie roboty i dostawy dla gminy, rozpisuje i przeprowadza licytacye, odbiera i kolauduje wykonane roboty lub dostawy. Do każdego odbioru i do każdej kolaudacyi winien naczelnik gminy zawiadamiać komisję kontrolującą Rady gminnej a to w takim czasie, aby komisya czynność tę ze swej strony nadzorować mogła.

Komisye.

§. 58.

Rada gminna może na wniosek lub po wysłuchaniu naczelnika gminy uchwalić, aby sprawowanie poszczególnych czynności ogólnego zarządu gminnego lub policji miejscowej powierzone zostało osobnym komisjom.

Każda taka komisya składa się z jednego członka Zwierzchności gminnej, jako przewodniczącego i kilku członków przez Radę gminną z jej grona lub z poza jej grona wybranych.

Do takich komisyj winna Rada gminna uchwalić osobne instrukcyje.

Komisye te podlegają naczelnikowi gminy i polecenia jego wykonywać ściśle są obowiązane.

Dobrowolne licytacye.

§. 59.

Naczelnik gminy zezwala na przedsięwzięcie dobrowolnej sprzedaży ruchomości drogą licytacyi i czuwa nad zachowaniem i ściśłem wypełnieniem istniejących w tej mierze przepisów.

Kasowość i rachunkowość.

§. 60.

Naczelnik gminy jest odpowiedzialny za należyte prowadzenie kasowości i rachunkowości, jest przeto obowiązany kasę przynajmniej raz na miesiąc skontrolować.

Poruczony zakres działania.

§. 61.

Naczelnik gminy załatwia wszelkie sprawy należące do poruczonego zakresu działania gminy w sposób ustawami przepisany lub przez władzę wskazany. Jeżeli oznaczenie sposobu wyko-

nania pozostawione jest w całości lub częściowo gminie, naczelnik winien zastosować się w tym względzie do uchwały Rady gminnej.

Wszakże w razach nadzwyczaj nagłych, gdyby uchwała Rady, bez szkody lub niebezpieczeństwa poprzednio nie mogła być zasiągnięta, może naczelnik gminy działać według własnego zdania, winien jednak następnie w jak najkrótszym czasie wyjednać sobie zatwierdzenie Rady.

Rząd może polecić na swój koszt załatwienie spraw, należących do poruczonego zakresu działania w całości lub części organom własnym.

Wstrzymanie wykonania uchwał.

§. 62.

Jeżeli naczelnik gminy sądzi, że uchwała przez Radę gminną powzięta narusza ustawę, przekracza zakres działania Rady lub jest szkodliwą interesom gminy, winien wstrzymać wykonanie takiej uchwały i najdalej do trzech dni po jej powzięciu odnieść się do wyższej władzy o rozstrzygnięcie, czy uchwała wykonaną być ma czy nie.

Orzeczenie to należy do politycznej władzy powiatowej, jeżeli naczelnik sądzi, że uchwała narusza ustawę lub przekracza zakres działania gminy, zaś do Wydziału powiatowego, jeżeli sądzi, że uchwała jest szkodliwą interesom gminy.

Władza wyższa winna wydawać swoje orzeczenie w ciągu dni ośmiu, a jeżeli sprawa należy do własnego zakresu działania gminy, polityczna władza powiatowa zawiadomi o swoim orzeczeniu Wydział powiatowy.

Orzeczenie tych władz jest dla naczelnika gminy stanowczem i nie służy mu prawo wyższego odwołania się.

Rada gminna ma jednak prawo wnieść rekurs od takiego orzeczenia do Namiestnictwa, a względnie do Wydziału krajowego w terminie 14-dniowym.

O wstrzymaniu wykonania uchwał naczelnik ma Radę gminną na najbliższem posiedzeniu zawiadomić. Jeżeli naczelnik gminy nie przedłoży władzy wyższej w terminie 3-dniowym uchwały wstrzymanej do rozstrzygnięcia, uchwała ta staje się prawomocną i bezzwłocznie wykonaną być musi, o ile nie zachodzi wypadek w §. 104. przewidziany.

Odpowiedzialność naczelnika gminy.

§. 63.

Naczelnik gminy jest za swoje czynności urzędowe odpowiedzialnym gminie. Od tej odpowiedzialności uwolnić nie może naczelnika gminy ustanowienie komisji dla poszczególnych spraw (§. 58.)

Co do poruczonego zakresu jest on odpowiedzialnym Rządowi.

Pretensje gminy co do wynagrodzenia szkód pochodzące z odpowiedzialności orzeczonej w tym paragrafie, mają być poszukiwane zwykłą drogą prawa.

§. 64.

Jeżeli zastępca naczelnika gminy lub jeden z asesorów powołany zostaje do zastępowania naczelnika gminy, względnie jego zastępcy, natenczas zastępca naczelnika i względnie asesor, wchodzi we wszystkie prawa i obowiązki naczelnika gminy i są odpowiedzialnymi za swoje czynności urzędowe tak samo, jak naczelnik gminy.

§. 65.

Asesorowie dodani są naczelnikowi gminy dla pomocy w urzędowaniu. Asesorowie winni naczelnika wspierać w urzędowaniu i mają według jego zarządzenia i pod jego odpowiedzialnością wykonywać czynności, które im poruczy.

Każdy asesor odpowiedzialny jest gminie za zaniechanie lub nienależyte wykonanie czynności przez ustawę niniejszą w ogóle, przez naczelnika gminy lub przez Radę gminną w szczególności mu poruczonych.

Pretensje gminy do wynagrodzenia szkód z odpowiedzialności tym paragrafem orzeczonej mają być dochodzone zwykłą drogą prawa.

DZIAŁ V.

O gospodarstwie gminnym i nakładaniu ciężarów na gminę.

Inwentarz majątku.

§. 66.

Wszelka ruchoma i nieruchoma własność, niemniej wszelkie prawa i przywileje gminy i jej zakładów winny być utrzymywane w ciągłej widoczności za pomocą dokładnego inwentarza.

Inwentarz ten ma być spisany w ciągu pierwszego roku po zaprowadzeniu niniejszej ustawy, każda następna zmiana ma być w nim uwidoczniiona.

Każdemu członkowi gminy wolno jest przejrzeć inwentarz.

Zakładanie i utrzymywanie inwentarza należy do naczelnika gminy, który także stara się ma o wpisanie do ksiąg hipotecznych wszystkich praw gminy względem nieruchomości. Pierwszy inwentarz przedłożony będzie Radzie gminnej do zatwierdzenia, a dwa odpisy zatwierdzonego inwentarza przedłoży naczelnik gminy Wydziałowi powiatowemu, który jeden z tych odpisów przesyła Wydziałowi krajowemu.

O zmianach w inwentarzu uwiadomi naczelnik gminy najdalej w dwa miesiące po upływie każdego roku Radę gminną i Wydział powiatowy, który o tem doniesie Wydziałowi krajowemu.

Utrzymywanie majątku zakładowego.

§. 67.

Zakładowy majątek i dobro gminy i jej zakładów mają być utrzymywane w całości i w dobrym stanie.

Do podziału zakładowego majątku lub dobra między członków gminy potrzebna jest uchwała Sejmu krajowego.

Użytkowanie majątku gminnego.

§. 68.

Majątek gminny i jej zakładów ma być w ten sposób administrowany, aby przyniósł ile możności największy stały dochód. Nadwyżki roczne mają być użyte do pokrycia potrzeb w roku następnym, o ile by zaś na ten cel nie były potrzebne, należy je ulokować pożytecznie i do majątku zakładowego przyłączyć.

§. 69.

Dotychczasowy niezaprzeczony zwyczaj rozstrzyga, którzy członkowie gminy i w jakim wymiarze w użytkach dobra gminnego udział mają.

Rada gminna, uwzględniając ten zwyczaj i istniejące specjalne tytuły prawne, uchwali postanowienia regulujące to uczestnictwo, przy czem ustanowić może opłatę za użytkowanie z dobra gminnego.

Rada gminna uchwali także sposób użytkowania z dobra gminnego; uchwała ta wymaga zatwierdzenia Wydziału powiatowego.

Nadwyżka dochodów z dobra gminnego pozostająca po zaspokojeniu osób uprawnionych — wpływa do kasy gminnej.

Rok administracyjny.

§. 70.

Rok administracyjny gminy zaczyna i kończy się równocześnie z rokiem administracyjnym państwa.

Budżet i rachunki roczne.

§. 71.

Naczelnik gminy winien corocznie ułożyć budżet gminny i zakładów gminnych na następny rok administracyjny i przedłożyć go Radzie gminnej na trzy miesiące przed rozpoczęciem roku administracyjnego. Rada gminna ma budżet uchwalić najpóźniej na miesiąc przed rozpoczęciem roku administracyjnego.

Rachunki z przychodów i wydatków gminy, funduszków i zakładów gminnych, lub pod zarządem gminy zostających, winien naczelnik gminy najpóźniej w miesiąc po upływie roku administracyjnego przedłożyć Radzie gminnej, która obowiązana jest rachunki najdalej do dwóch miesięcy po ich przedłożeniu rozpoznać i załatwić.

Tak budżet jak i rachunki roczne, zanim Radzie do rozpoznania przedstawione zostaną, winny być poprzednio najmniej przez dwa tygodnie złożone do przejrzenia przez członków gminy, których spostrzeżenia przy rozpoznaniu budżetu i rachunków wzięte będą pod rozwagę.

Gdyby Rada gminna nie wstawiła w swój budżet należności, którą gmina uiścić jest obowiązana bądź na mocy ustawy, bądź na mocy wyroku lub dokumentu, mającego wedle ustaw moc egzekucyjną, ma Rada powiatowa prawo i obowiązek wstawić te należności w budżet gminy i nałożyć na ich pokrycie dodatki do podatków.

§. 72.

O dniu, w którym projekt budżetu i rachunki roczne Radzie gminnej przedłożone zostały, zawiadomi naczelnik gminy Wydział powiatowy.

Uchwalony przez Radę budżet i sprawdzone przez nią rachunki przedłożyć należy w dwóch odpisach Wydziałowi Rady powiatowej, który jeden odpis przedłoży Wydziałowi krajowemu.

§. 73.

Do sprawdzenia rachunków w §. 71. wymienionych, Rada gminna wybrać ma komisję, która sprawozdanie i wnioski swoje Radzie gminnej najdalej do sześciu tygodni przedłożyć ma.

Każdy radny obowiązany jest wybór do tej komisji przyjąć, jeżeli nie zachodzą powody do wymówienia się od przyjęcia tego wyboru w §. 29. wymienione.

Jeżeli komisya obowiązkom na nią w niniejszym paragrafie włożonym w oznaczonym tu terminie zadość nie uczyni i zwłoki należycie nie usprawiedliwi, naczelnik gminy na każdego członka komisji za winnego uznanego grzywnę aż do wysokości 20 zł. W takim razie zarządzi Wydział powiatowy wybór innej komisji, wyznaczając nowy termin do sprawdzenia i załatwienia rachunków.

Gdyby i to zarządzenie skutku nie odniosło, lub gdyby Wydział powiatowy się przekonał, że rachunki nie są należycie sprawdzone, Wydział powiatowy z ramienia swego zarządzi sprawdzenie rachunków na koszt gminy.

Od takiego rozporządzenia Wydział powiatowy służy rekurs do Wydziału krajowego.

§. 74.

W zarządzie gminy i przy zawiadywaniu jej majątkiem należy trzymać się ściśle uchwalonego budżetu. — Na wydatki, które odłożone się nie dadzą, a we właściwej rubryce budżetu nie znajdują całkowicie lub w części pokrycia, potrzebne jest przyzwolenie Rady.

W razach nagłych, w których poprzednie przyzwolenie bez szkody i bez niebezpieczeństwa nie może być uzyskane, może naczelnik gminy opędzić potrzebny wydatek, winien jednak pod własną odpowiedzialnością wyjednać sobie w przeciągu ośmiu dni zatwierdzenie Rady.

Pokrycie wydatków.

1. Z dochodów.

§. 75.

Wydatki na cele gminne mają być przede wszystkim pokrywane z dochodów gminy.

Z majątku osobnego.

§. 76.

Jeżeli na pokrycie pewnych wydatków przeznaczony jest majątek, należy przede wszystkim dochody z tego majątku na ten cel obracać.

Przeznaczenie tych dochodów nie może być zmienionem.

Wydatki połączone z posiadaniem
dobra gminnego.

§. 77.

Podatki i inne opłaty, tudzież koszta dozoru i uprawy z posiadaniem i używaniem dobra gminnego połączone, o ile do ich pokrycia dochody z dobra gminnego do kasy gminnej wpływające (§. 69.) nie wystarczają, mają być ponoszone przez uczestniczących w pożytkach z dobra gminnego, a to w miarę tego uczestnictwa.

Wydatki odrębne.

§. 78.

Wydatki dotyczące tylko interesu pewnych klas mieszkańców lub posiadaczy gruntów lub domów, mają być ponoszone przez same tylko strony interesowane, o ile nie istnieją inne urządzenia obowiązujące.

2. Prestacje.

§. 79.

O ile dochody w §. 75. oznaczone nie wystarczają do pokrycia wydatków na cele gminne, może Rada nakładać:

- a) dodatki do podatków bezpośrednich lub do podatku konsumcyjnego;
- b) inne opłaty nie należące do kategorii dodatków do podatków;
- c) usługi i roboty na cele gminne.

a) Dodatki do podatków.

§. 80.

Dodatki do podatków bezpośrednich mają być zazwyczaj nakładane na wszystkie w gminie przypisane podatki bezpośrednie, a to na wszystkie równo, to jest podług tej samej stopy procentowej. Dodatki te mają być rozkładane

równo w całym obrębie gminy. Wyjątki od tych przepisów objęte są §. 85. i 86.

§. 81.

Dodatkiem do podatku konsumcyjnego można obciążać tylko konsumcyę w obrębie gminy, nie można nim obciążać producyi i obrotu handlowego.

§. 82.

Do nałożenia dodatków przenoszących 20% do 50% podatków bezpośrednich lub podatku konsumcyjnego potrzebne jest przyzwolenie Rady powiatowej.

Do nałożenia dodatków do podatków bezpośrednich lub podatku konsumcyjnego przenoszących 50% do 100% potrzebnem jest zezwolenie Wydziału krajowego, za zgodą c. k. Namiestnictwa. Takie zezwolenie udzielonem być może tylko na lat 5.

Gdyby porozumienie między Wydziałem krajowym a c. k. Namiestnictwem do najbliższej sesji sejmowej nie nastąpiło, sprawa winna być przedłożoną do uchwały Sejmu krajowego.

Dodatki na dłuższy okres aniżeli lat 5., lub przenoszące 100% podatków bezpośrednich albo podatku konsumcyjnego, nakładane być mogą tylko na podstawie uchwały sejmowej i za Najwyższem zezwoleniem.

b) Inne opłaty.

§. 83.

Do zaprowadzenia opłat nie należących do kategorii dodatków do podatków bezpośrednich lub do podatku konsumcyjnego, jako też do podwyższenia istniejących już opłat tego rodzaju, potrzebną jest ustawa krajowa.

Zezwolenie na dalszy pobór tego rodzaju opłat po zgaśnięciu mocy obowiązującej ustawy, którą zaprowadzone zostały, udzielone być może przez Wydział krajowy za zgodą c. k. Namiestnictwa, jednakże zawsze nie w wyższym wymiarze i nie na dłuższy okres czasu, jak dotychczas ustawą dotąd dozwolone były.

Odmowa na prośby tego rodzaju może nastąpić tylko za uchwałą Sejmu krajowego.

Pobór taks gminnych za pojedyncze przez reprezentacyę gminną w zakresie jej kompetencyi udzielone uprawnienia, tudzież za używanie

zakładów gminnych i za inne w interesie stron przez organa gminne podejmowane czynności urzędowe, dozwolone być może przez Wydział krajowy za zgodą c. k. Namiestnictwa, jednakże bez naruszenia już dawniej dla poszczególnych poborów tego rodzaju istniejących postanowień prawnych.

c) Posługi i roboty.

§. 84.

Za uchwałą Rady gminnej mogą być wymagane posługi i roboty, tak ciągłe jak i ręczne.

Rada winna rok rocznie na następujący rok administracyjny oznaczyć cenę dziennych posług i robót.

Posługi będą wymagane kolejno. Wyjawszy nagłe wypadki wskazane w §. 49. wolno jest każdemu wymagane od niego posługi lub roboty albo osobiście albo przez zdolnego zastępcę wykonać, albo też wykupić się od nich, składając do kasy miejskiej ich wartość, obliczoną podług cen przez Radę ustanowionych.

Wyjątki.

§. 85.

Do opłacania dodatków do podatków bezpośrednich niemniej do posług i robót nie mogą być pociągani:

a) urzędnicy i słudzy c. k. Dworu, państwa, kraju, powiatu, gminy, zakładów krajowych, powiatowych i gminnych, nauczyciele publiczni, wojskowi, jakoteż wdowy i sieroty tych osób co do ich płac służbowych i pochodzących ze stosunku służbowego pensyj, prowizyj, zapomóg i innych poborów,

b) pasterze dusz co do ich kongruj.

§. 86.

Do rozkładu dodatków na podatki bezpośrednie podług rozmaitej stopy procentowej potrzebne jest przyzwolenie Wydziału krajowego.

Ogłoszenie uchwał dotyczących prestacyj.

§. 87.

Uchwała Rady dotycząca prestacyi musi być w gminie ogłoszona. Jeżeli taka uchwała potrzebuje wyższego zatwierdzenia, wolno natenczas każdemu członkowi gminy wnieść względem niej

w ciągu ośmiu dni uwagi, które przy zasięgnięciu wyższego zatwierdzenia przedłożone być mają.

Pobór prestacyj.

§. 88.

Dodatki do podatków mają być pobierane przez te same organa i ściągane za pomocą tych samych środków co podatki.

Tylko dodatki do podatku konsumcyjnego mogą być na żądanie gminy razem z podatkiem rządowym lub samoistnie przez gminę pobierane.

Inne należitości pieniężne, na cele gminne nałożone na podstawie ustawy lub prawomocnej uchwały Rady gminnej, niemniej kary pieniężne orzeczone podług niniejszej ustawy, pobiera naczelnik gminy przez swoje organa a w razie nieuiszczenia ściąga je w drodze egzekucyi na ruchomości w taki sam sposób, jak zaległości podatkowe.

Jeżeli obowiązany, nie wykupiwszy się z posługi lub roboty, wzbrania się jej wykonać, naczelnik gminy poleci wykonanie takiej posługi lub roboty trzeciej osobie na koszt obowiązanego i ściągnie wydaną kwotę w sposób przepisany dla ściągania innych należitości pieniężnych.

W nagłych wypadkach, wskazanych w §. 49. mogą obowiązani wprost być zmuszeni do wypełnienia posług albo robót.

Konkurencye.

§. 89.

Konkurencya do budowli kościelnych, parafialnych i szkolnych, tudzież do budwy dróg jest przedmiotem osobnych ustaw.

Konkurencye do pewnych potrzeb, oparte na specjalnych tytułach prawnych, pozostają w swej mocy.

DZIAŁ VI.

O zawiadywaniu specjalnemi sprawami ludności chrześcijańskiej i izraelskiej.

Prawa ludności chrześcijańskiej i izraelskiej.

§. 90.

W gminach, składających się z ludności chrześcijańskiej i izraelskiej, pozostaje tak chrze-

ściańska jak i izraelska ludność przy własności posiadania i używania zakładów i funduszy, przeznaczonych wyłącznie na swoje własne cele religijne, naukowe i dobroczynne, i opędza z własnych zasobów wydatki na takie zakłady i inne cele religijne, naukowe i dobroczynne w których wyłączny udział tylko jej samej służy.

O ile jednak te wydatki dotychczas opędzane były z ogólnych dochodów gminy, powinny one i nadal z tychże dochodów być opędzane.

Zawiadywanie specjalnymi sprawami ludności chrześcijańskiej.

§. 91.

Specjalne sprawy ludności chrześcijańskiej (§. 92.), o ile zawiadywanie niemi podług ustaw należy do Rady gminnej lub Zwierzchności gminnej, zawiadywane będą przez Radę lub Zwierzchność podług przepisów niniejszej ustawy, z tem jednak ograniczeniem, że izraelicy członkowie Rady gminnej i Zwierzchności gminnej w głosowaniu nad temi sprawami i w załatwianiu tychże spraw w ogólności udziału mieć nie będą.

Gdyby jednak liczba chrześcijańskich członków Rady gminnej nie wynosiła przynajmniej połowy wszystkich jej członków, wybierają chrześcijańscy wyborcy gminy w sposób ordynacją wyznaczoną, dla załatwiania spraw ludności chrześcijańskiej tyłu chrześcijan, ile będzie potrzeba dla uzupełnienia tej połowy.

Do ważności uchwał Rady gminnej w sprawach tego rodzaju potrzebną jest obecność więcej niż połowy chrześcijańskich członków Rady i bezwzględna większość głosów tychże członków.

Jeżeli naczelnikiem gminy jest niechrześcijanin, wybierze chrześcijańska część Rady gminnej, a wedle potrzeby uzupełniona ze swego grona przewodniczącego i jego zastępcę, któremu służyć będą co do załatwiania spraw ludności chrześcijańskiej te same prawa i obowiązki, które na mocy ustawy służą naczelnikowi gminy.

§. 92.

Do specjalnych spraw ludności chrześcijańskiej należą :

a) sprawy kościołów i innych miejsc religijnych, sprawy obrzędowe, wykonywanie prawa patronatu, prezentowanie lub mianowanie pastery dusz, nauczycieli religii i sług kościelnych;

b) sprawy zakładów, fundacyj, stypendyów i innych funduszy przeznaczonych dla chrześcijan lub na cele, w których tylko chrześcijanie udział mają;

c) sprawy majątku, stanowiącego wyłączną własność ludności chrześcijańskiej lub przeznaczonego wyłącznie do dla tej ludności, lub też zostającego w wyłącznym jej używaniu.

Zawiadywanie specjalnymi sprawami ludności izraelskiej.

§. 93.

Zawiadywanie specjalnymi sprawami ludności izraelskiej pozostaje przy dotychczasowej zwierzchności religijnej tej ludności.

Do tych spraw należą :

a) sprawy bóżnic, cmentarzy, sprawy obrzędowe, mianowanie rabinów, nauczycieli religii i sług obrzędowych;

b) sprawy zakładów, fundacyj, stypendyów i innych funduszy, przeznaczonych dla izraelitów lub na cele, w których tylko izraelicy udział mają;

c) sprawy majątku, stanowiącego wyłączną własność ludności izraelskiej, lub przeznaczonego wyłącznie dla tej ludności, lub też zostającego w jej wyłącznym używaniu.

Prawo nadzoru Rady gminnej.

§. 94.

Prawo Rady gminnej do nadzoru, o ile takowy służy jej w ogóle na mocy ustaw, pozostaje nienaruszonym także względem przedmiotów w §§. 92. i 93. wymienionych.

§. 95.

Nakładanie dodatków do podatków, jako też innych prestacyj na członków gminy na cele w §§. 92. i 93. wskazane, nastąpić może tylko za przyzwoleniem Rady gminnej, o ile ustawy specjalne nie stanowią inaczej.

Jeżeli jednak w Radzie gminnej nie ma $\frac{2}{3}$ chrześcijan, nakładanie dodatków do podatków i innych prestacyj na chrześcijańskich członków gminy, na cele w §. 92. wskazane, nastąpić może za zezwoleniem Wydziału powiatowego.

Przeciw uchwałom w tej mierze, tak Rady gminnej jak i Wydziału powiatowego, służą te

same środki, co i przeciw innym uchwałam tych władz.

DZIAŁ VII.

O łączeniu gmin.

§. 96.

Do gminy, niniejszej ustawie podlegającej wcieloną być może granicząca z nią gmina wiejska lub małomiejska, lub część takiej gminy, jeżeli reprezentacye obu tych gmin na to się zgodzą, a Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem na wcielenie zezwoli.

Wcielenie takie nastąpić może w drodze ustawy krajowej, nawet wbrew woli gminy, jeżeli należyte wykonywanie polityki miejscowej tego wymaga.

W razie takiego wcielenia należy w drodze dobrowolnej zgody między gminami, a w razie nieudania się takiej zgody w drodze ustawy krajowej uregulować stosunki co do posiadania i użytkowania własności gmin połączonych.

DZIAŁ VIII.

O nadzorze nad gminami.

§. 97.

Rada powiatowa a w jej zastępstwie Wydział powiatowy czuwa nad tem, aby zakładowy majątek i zakładowe dobro gmin i zakładów gminnych nie zostały uszczuplone.

Sejm a w jego zastępstwie Wydział krajowy ma najwyższy nadzór nad całością zakładowego majątku i zakładowego dobra gminy i zakładów gminnych.

Wydział krajowy może w tym celu żądać objaśnień i usprawiedliwień od Rady gminnej i Zwierzchności gminnej albo za pośrednictwem Wydziału powiatowego, albo też bezpośrednio, może również i przez delegowanie komisji zarządzić dochodzenia na miejscu.

W wykonaniu tego prawa nadzoru upoważniony jest Wydział krajowy w razie potrzeby użyć stosownych środków zaradczych.

Zatwierdzenie uchwał przez Radę powiatową.

§. 98.

Do spraw, w których uchwały Rady gminnej muszą być przedkładane Radzie powiatowej

do zatwierdzenia, należą prócz spraw wymienionych w §§. 2. i 82. także następujące:

a) pozbywanie, zamiana, przeistaczanie, zastawianie lub stałe obciążanie rzeczy należącej do zakładowego majątku lub dobra gminy albo jej zakładów;

b) zaciąganie pożyczki lub przyjmowanie zobowiązania, jeżeli kwota pożyczki lub wartości ciężaru wynikającego ze zobowiązania, łącznie z długami już istniejącymi przewyższa roczne dochody gminy, a względnie zakładów gminnych;

c) nabytki i przedsiębiorstwa nie należące do zwykłego zarządu, jeżeli dla pokrycia wynikającego ztąd wydatku potrzeba zaciągnąć pożyczkę lub obciążyć gminę prestacyami;

d) wydzierżawienie na dłuższy czas, niż na lat sześć lub w inny sposób, niż przez publiczną licytację najwięcej ofiarującemu;

e) opuszczanie czynszu najmu lub dzierżawy w części lub w całości i wogóle opuszczanie i odpisywanie wierzytelności i pretensyi gminnych.

§. 99.

Uchwały Rady gminnej, do których ważności potrzeba przyzwolenia Sejmu, mają być podawane do Rady powiatowej, która je wraz z swoim zdaniem przez Wydział krajowy Sejmowi przedłoży.

Rekurs do Wydziału powiatowego.

§. 100.

Wydział powiatowy rozstrzyga rekursy przeciw uchwałam Rady gminnej i Zwierzchności gminnej we wszystkich sprawach własnego zakresu działania.

Przeciw dodatkom do podatków rekurs wnoszonym być może, o ile dodatki te przechodzą wysokość ustawami dozwoloną lub o ile w granicach tej wysokości nastąpił niestosowny rozkład.

Każdy rekurs ma być wnoszonym na ręce naczelnika gminy w nieprzekraczalnym terminie 14 dni, od dnia obwieszczenia uchwały lub zawiadomienia o niej.

Władza dyscyplinarna nad Zwierzchnością gminną.

§. 101.

W sprawach własnego zakresu działania może Wydział powiatowy pojedynczym członkom

Zwierzchności gminnej dawać upomnienia i nakładać kary pieniężne do wysokości 20 zł. w. a.

Kary te wpływają do kasy gminnej na fundusz ubogich gminy.

W razie cięższego przekroczenia, lub ciężkiego zaniechywania obowiązków, może członek Zwierzchności gminnej na wniosek Wydziału powiatowego być zawieszony w urzędowaniu przez polityczną władzę powiatową.

W razie niezgodności tych władz orzeka polityczna władza krajowa, za zgodą Wydziału krajowego.

Po przeprowadzonym śledztwie dyscyplinarnym może polityczna władza krajowa za zgodą Wydziału krajowego złożyć z urzędu członka Zwierzchności gminnej, a nawet na przeciąg czasu nieprzekraczający lat trzech uznać niedolnym do piastowania tej posady.

Członek Zwierzchności gminnej uznany winnym, ponosi koszt dochodzenia.

Władza dyscyplinarna, służąca Wydziałowi powiatowemu, trwa jeszcze przez lat trzy po zgaśnięciu mandatu członka Zwierzchności gminnej w tym celu, aby go zagnić do zdania urzędu i złożenia rachunków z czasów urzędowania jego.

Mianowanie zastępcy dla gminy.

§. 102.

Jeżeli w sprawie prywatnej spornej między gminą a pewną klasą członków gminy lub pojedynczymi jej członkami Rada gminna ze względu na prywatny interes radnych nie byłaby bezstronna, Wydział powiatowy starać się będzie spowodować dobrowolną ugodę, gdyby zaś ta do skutku nie przysłała, przeznaczy dla gminy zastępcę do przeprowadzenia sprawy drogą prawa.

Prawo Rządu do nadzoru i wstrzymania uchwał.

§. 103.

Rządowi służy prawo nadzoru nad gminami w tym kierunku, aby swego zakresu działania nie przekraczały i nie działały wbrew ustawom.

To prawo nadzoru wykonywa polityczna władza powiatowa. W tym celu może ona żądać

udzielenia sobie uchwał Rady gminnej i potrzebnych wyjaśnień.

Przełożony władzy politycznej lub jego delegowany ma także prawo być obecnym na posiedzeniach Rady gminnej, może jednak zabierać głos tylko wtenczas, gdyby Rada zamierzała naruszyć ustawy lub przekroczyć swój zakres działania.

§. 104.

Polityczna władza powiatowa ma prawo i obowiązek zakazać wykonania uchwały powziętej przez Radę gminną, jeżeli ta uchwała przekracza zakres działania Rady lub sprzeciwia się ustawom.

Przeciw takiemu zakazowi służy rekurs do politycznej władzy krajowej.

Jeżeli sprawa należy do własnego zakresu działania gminy, winna polityczna władza powiatowa o wydanym zakazie uwiadomić równocześnie Wydział powiatowy.

§. 105.

Polityczna władza powiatowa ma także rozstrzygać zażalenia przeciw zarządzeniom naczelnika gminy, naruszającym lub mylnie zastosowującym ustawy, o ile te rozporządzenia nie są oparte na takich uchwałach Rady gminnej, względem których rozstrzyganie rekursów należy do Wydziału powiatowego.

W sprawach poruczonego zakresu działania rekurs w każdym razie ma być wnoszony do politycznej władzy powiatowej.

Środki zaradcze na koszt gminy.

§. 106.

Jeżeli Rada gminna zaniebuje albo wzbrania się dopełnić obowiązków w moc ustaw na gminie ciężących, polityczna władza powiatowa ma na koszt i stratę gminy zarządzić środki zaradcze.

Jeżeli sprawa należy do własnego zakresu działania gminy, a nie zachodzi przypadek nagłego niebezpieczeństwa, polityczna władza powiatowa winna — przed zarządzeniem środków zaradczych porozumieć się z Wydziałem powiatowym.

§. 107.

Polityczna władza powiatowa ma prawo nałożyć na naczelnika gminy lub jego zastępcę, przekraczającego lub zaniedbującego swe obowiązki, w sprawach poruczonego zakresu działania, karę aż do 20 zł. w. a.

Kara ta wpływa do kasy gminnej, na fundusz ubogich gminy.

Jeżeli uchybienie obowiązków jest tego rodzaju, że sprawowanie czynności poruczonego zakresu działania nie może być dłużej zostawione naczelnikowi gminy bez narażenia dobra publicznego i jeżeli Rada gminna na wezwanie temu nie zaradzi, może polityczna władza powiatowa na czas trwania tego stanu ustanowić na koszt gminy organ do sprawowania rzeczonych czynności.

Tak w tym razie jak i w razach wskazanych w §. 106 należy postępować z wszelką możliwą oględnością, tak, aby gmina więcej nad konieczną potrzebę obciążoną nie była.

Rozwiązanie Rady gminnej.

§. 108.

Namiestnik może Radę gminną rozwiązać. Gminie służy rekurs do właściwego Ministerstwa.

Rekurs taki musi być podpisany przez naczelnika gminy lub przynajmniej przez jedną trzecią część członków rozwiązanej Rady gminnej.

Rekurs ten nie ma mocy wstrzymującej.

Najdalej w sześć tygodni po rozwiązaniu winien być rozpisany nowy wybór. Tymczasowy zarząd może być poruczony naczelnikowi z przydanymi mężami zaufania, których c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym wyznaczy.

Jeżeli ze strony c. k. Namiestnictwa, lub Wydziału krajowego, podniesiony został zarzut przeciw powierzeniu tymczasowego zarządu naczelnikowi gminy, natenczas Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym zarządzi co potrzeba dla tymczasowego załatwiania spraw bieżących.

Sprawy w §. 98. wymienione nie należą do zakresu działania tymczasowego zarządu.

Następuje :

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego z przedłożenia Wydziału krajowego

w przedmiocie założenia szkoły gospodyń wiejskich.

Sprawozdawca poseł Dydyński uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby celem założenia krajowej szkoły gospodyń wiejskich przeprowadził bądźto z osobami prywatnymi, bądź z instytucjami publicznymi odpowiednie rokowania i o wyniku takowych zdał sprawę Sejmowi na najbliższej tegoż sesyi.

2. Sprawozdaniem niniejszem załatwioną zostaje petycja L. s. 1.064.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego z przedłożenia Wydziału krajowego o nauczycielach wędrownych do nauki gospodarstwa wiejskiego.

Sprawozdawca poseł Struszkiewicz uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Na utrzymanie czterech nauczycieli wędrownych do nauki gospodarstwa wiejskiego wstawia się w rubr. XV. budżetu wydatków na rok 1891 kwotę 8.000 zł. w. a. przyjmując zarazem do dochodów 4.000 zł. subwencji ze skarbu państwa na ten cel zapewnionej. (Uchw. Sejmu z 27. listop.)

2. Upoważnia się Wydział krajowy do przyjęcia w r. 1891 dwóch nowych nauczycieli wędrownych.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego z przedłożenia Wydziału krajowego w sprawie subwencji na zalesienie wydmy piaskowych i nieużytków w powiatach Tarnobrzeskim, Jarosławskim, Cieszanowskim, Jaworowskim i Mościskim.

Sprawozdawca poseł Zamoyski uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm krajowy wyznacza na koszta zalesienia wydm piaskowych i nieużytków z funduszów krajowych:

a) dla okręgu roboczego Tarnobrzeskiego kwotę 1.220 zł. rozłożoną na 4 lata, począwszy od roku 1891 po 305 zł. rocznie;

b) dla okręgu roboczego Jarosławsko-Cieszanowskiego kwotę 2.800 zł. rozłożoną na lat 7, począwszy od roku 1891 po 400 zł. rocznie;

c) dla okręgu roboczego Jaworowsko-Mościskiego kwotę 1.600 zł. rozdzieloną na lat 4, począwszy od roku 1891 po 400 zł. rocznie.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wypłacania subwencji powyższych pod warunkiem, że właściciele wydmisk piaskowych i nieużytków, które mają być zalesione, dostarczą bezpłatnie robociznę potrzebną do wykonania wszelkich prac około projektowanych zalesień, niemniej grunt pod szkółki i potrzebny do ich ogrodzenia materiały, a c. k. Rząd utrzymywać będzie swoim kosztem leśników fachowo wykształconych, którzyby pracami około zalesienia kierowali, a nadto Wydziałowi krajowemu służy prawo ingerencji i kontroli co do sposobu użycia subwencji z funduszów krajowych niniejszą uchwałą wyznaczonych.

3. Na wypłatę powyż uchwalonych subwencji otwiera Sejm Wydziałowi krajowemu na rok 1891 kredyt do wysokości 1.105 zł. w. a.

Sprawozdawca podnosi, że pokrycie wymagane w tych wnioskach, zostało już uchwalone przy rozprawie budżetowej dnia 27. listop. 1890.

Izba w głosowaniu uchwała oddzielnie ustępy 1. a, b. c, ustępy 2. i 3. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Z powodu nieobecności w Izbie sprawozdawcy p. Horodyskiego, Izba nie przystępuje do punktu 11. i 12. porządku dziennego — t. j. do sprawozdania komisji administracyjnej z przedłożenia Wydziału krajowego w przedmiocie zarządu funduszem pożyczkowym na budowę koszar dla c. i k. wojska i do sprawozdania komisji administracyjnej z petycji gminy Jarosławia o przedłużenie terminów spłaty i darowanie odsetek zwłoki.

Izba przystępuje do punktu 13. porządku, którym jest:

Sprawozdanie komisji prawniczej o przedłożonym przez Wydział krajowy projekcie dotyczącym ulg legalizacyjnych w sprawach drobiazgowych hipotecznych.

Sprawozdawca poseł Weigel uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Przedłożony projekt ustawy co do ulg legalizacyjnych w sprawach drobiazgowych hipotecznych zwraca się Wydziałowi krajowemu do zastanowienia się nad szkodliwością jego dla Galicyi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego, w każdym razie zaś do zasiągnięcia zdania sfer kompetentnych, pod względem wysokości kwoty, za podstawę normy służyć mającej.

Przemawia p. Żardecki i podnosi projekt ustawy przedłożonej w tym przedmiocie przez Wydział krajowy, i wnosi wzięcie takowego pod obrady, a ewentualnie zapowiada poprawkę do wniosku komisji.

Przemawiają p. Huryk, p. Potoczek i p. Barabasz.

Przemawia sprawozdawca.

Podczas przemówienia sprawozdawcy Marszałek odbiera przewodnictwo napowrót.

Izba popiera wniosek p. Żardeckiego.

W głosowaniu jednak odrzuca Izba wniosek p. Żardeckiego.

P. Żardecki stawia następujący wniosek, jako poprawkę do wniosku komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Przedłożony projekt ustawy co do ulg legalizacyjnych w sprawach drobiazgowych hipotecznych zwraca się Wydziałowi krajowemu z poleceniem, ażeby po zasiągnięciu opinii Rad powiatowych i innych kompetentnych czynników, w tym kierunku, czy i o ile ta ustawa będzie pożądaną dla ludności włościańskiej, z wyników badań zdał sprawę i odpowiednie wnioski przedłożył na najbliższej sesji sejmowej.

Izba popiera poprawkę p. Żardeckiego.

Przemawia sprawozdawca.

Izba w głosowaniu uchwała wniosek p. Żardeckiego w miejsce wniosku komisji.

Następuje:

Sprawozdanie komisji prawniczej z przedłożenia Wydziału krajowego co do uregulowania sprawy podwód.

Sprawozdawca poseł Weigel uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd:

I. aby w jak najkrótszym czasie przystąpił do uregulowania sprawy podwód w drodze ustawodawczej, mianowicie przez oznaczenie wynagrodzenia za dostarczane podwoły w wysokości stosunkom tutejszo-krajowym odpowiadającej;

II. aby, zanim to nastąpi, podniósł od 1. stycznia 1891 r. wynagrodzenie za podwoły w drodze administracyjnej do wysokości w innych krajach monarchii, mianowicie w krajach ościenionych praktykowanej.

(Tem załatwione zostają petycje gmin Gaj, Libertów, Mogilany i miasta Liska z roku bieżącego do L. s. 105, 107, 205 i 659).

Izba w głosowaniu uchwała ustęp I. i ustęp II. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy, i przyjmuje dalszy wniosek komisji w załatwieniu wniesionych petycji.

Następuje:

Sprawozdanie komisji podatkowej z petycji Instytutu prowizyjnego dla sług i urzędników austriackich kolei państwowych o uwolnienie na lat trzydzieści od dodatków domów mieszkalnych dla robotników w Nowym Sączu.

Sprawozdawca poseł Weigel przedstawia, iż komisja podatkowa nie mogła jeszcze wykonać sprawozdania i wniosków w powyższym przedmiocie, tudzież że sprawozdanie to wypracowanem być może do posiedzenia wieczornego.

Następuje:

Sprawozdanie komisji prawniczej o wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie petycji gminy i obszaru dworskiego Laszki związane o przeniesienie tej miejscowości z okręgu c. k. Sądu powiatowego i c. k. Starostwa w Rudkach do okręgu c. k. Sądu powiatowego i c. k. Starostwa w Mościskach.

Sprawozdawca poseł Rożankowski uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Sejm Królestwa Galicji i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim nad petycją gminy

i obszaru dworskiego Laszki związane o przeniesienie miejscowości tej z okręgu c. k. Sądu powiatowego i c. k. Starostwa w Rudkach do okręgu c. k. Sądu powiatowego i c. k. Starostwa w Mościskach przechodzi do porządku dziennego.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisji szkolnej o sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego Departamentu III.

Sprawozdawca poseł Rey, uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

R e z o l u c y a.

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby zajął się sprawą reformy opłat od spadków pobieranych na rzecz byłego funduszu szkół normalnych, a obecnie funduszu szkolnego krajowego i odpowiednie przedłożył wnioski na najbliższej sesji sejmowej.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisji szkolnej o memoriale Wydziału Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych w sprawie nadzoru lekarskiego w szkołach kraju naszego.

Sprawozdawca członek Sejmu Zakrzewski prostuje omyłkę druku w sprawozdaniu zawartą mianowicie wyraz „wykonują“, zastąpić należy wyrazem „wykonywują“, — a następnie uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, aby w najkrótszym czasie ustanowił lekarzy szkolnych przy szkołach średnich w kraju naszym.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisji przemysłowej z przedłożenia Wydziału krajowego o szkołach przemysłowych uzupełniających.

Sprawozdawca poseł Rutowski uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Komisja przemysłowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z działalności na polu szkół przemysłowych uzupełniających.

2. Sejm ponownie wzywa c. k. Rząd, ażeby tenże w drodze konstytucyjnej wyjednał ze skarbu państwa, w równym stosunku jak w innych krajach Monarchii, zasiłki dla szkół przemysłowych uzupełniających w Galicyi odpowiednio do istotnych potrzeb, wykazanych w memoriałach krajowej komisji przemysłowej.

3. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby tenże, wzorowy statut dla szkół przemysłowych uzupełniających przedłożony c. k. Ministerstwu Wyznań i oświaty pod d. 19. września 1889. l. 272 uznał za normalny dla szkół przemysłowych uzupełniających w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem.

4. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby tenże, w porozumieniu z krajową komisją dla spraw przemysłowych okólnikami i innymi środkami starał się wpływać na przyspieszenie zakładania szkół przemysłowych uzupełniających w tych miejscowościach, które tego potrzebują, a w których dotąd czynniki lokalne sprawą tą dostatecznie nie zajęły się.

Izba w głosowaniu uchwała oddzielnie ustępy 1, 2, 3 i 4, zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego z wniosku posła Rutowskiego w sprawie środków podniesienia hodowli bydła.

Sprawozdawca poseł Schnell uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby wypracował projekt ustawy, oraz zbadał inne środki podniesienia hodowli bydła i przedłożył stosowne wnioski na najbliższej sesji sejmowej.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby postarał się o stałą subwencję ze skarbu państwa na podniesienie hodowli bydła w Galicyi.

III. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby zbadał sprawę, czy jest potrzebnem, oraz

w jaki sposób dałoby się zaprowadzić w kraju naszym ubezpieczenie bydła od chorób, a to ubezpieczenie dobrowolne czy też przymusowe.

Izba w głosowaniu uchwała oddzielnie ustępy I., II. i III. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego z petycji Dr. Antoniego Barańskiego, profesora przy c. k. szkole weterynaryi, upraszającego o udzielenie odpowiedniej kwoty z funduszy krajowych na opracowanie i wydanie w języku polskim dzieła o hodowli bydła w Galicyi.

Sprawozdawca p. Schnell odczytuje sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego w powyższym przedmiocie z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycję do L. s. 953 Dr. Antoniego Barańskiego, domagającego się wyznaczenia odpowiedniej kwoty z funduszy krajowych celem opracowania w języku polskim dzieła o hodowli bydła w Galicyi — odstępuje się Wydziałowi krajowemu do urzędowania.

Izba w głosowaniu uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisji prawniczej z przedłożenia Wydziału krajowego w przedmiocie nadania gminie król. stoł. miasta Lwowa prawa poboru opłat gminnych od przeniesienia własności nieruchomości, tudzież od spadków na rzecz miejscowych ubogich jakoteż o petycji miasta Lwowa w tym samym przedmiocie wniesionej.

Sprawozdawca poseł Fruchtmann uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sprawozdanie z dnia 5. listopada 1890 r. L. W. kr. 46.417 zwraca się Wydziałowi krajowemu z poleceniem, aby sprawę ponownie zbadał i przeprowadziwszy rokowania z c. k. Rządem, na przyszłej sesji sejmowej wnioski swoje przedłożył.

Przemawia członek Wydziału krajowego p. Romanowicz.

Przemawia sprawozdawca.

Izba w głosowaniu uchwała zgodnie z wnioskiem komisji.

Następuje:

Sprawozdanie komisji prawniczej o wniosku posła Teliszewskiego w sprawie zmiany ustaw z dnia 23. maja 1883 l. 82 i 83 rozporządzenia ministerjalnego z dnia 11. czerwca 1883 l. 91 Dz. u. p., dotyczących utrzymywania zgodności między katastrzem i księgami grunтовymi.

Sprawozdawca poseł Fruchtman uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wniosek posła Teliszewskiego z dnia 6. listopada 1890 L. s. 748 uważa się za załatwiony uchwałą sejmową z dnia 29. października 1890 L. s. 61.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisji petycyjnej z petycji Rady miejskiej w Jaworowie w przedmiocie przyznania gminie miasta Jaworowa dodatkowego wynagrodzenia za zniesione w obrębie tej gminy prawo propinacyi wódczanej i miodowej. Sprawozdawca p. Klemensiewicz.

P. Stanisław Stadnicki wnosi odczytanie sprawozdania komisji w tym przedmiocie.

Izba w głosowaniu uwalnia sprawozdawcę od czytania sprawozdania; sprawozdawca odczytuje tedy następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Dyrekcyę funduszu propinacyjnego, aby gminę miasta Jaworowa na zasadzie własnego, pod dniem 5. października 1890 l. 13.197 wydanego orzeczenia, na równi z innymi uprawnionymi reklamantami, którzy nadwyżkę wynagrodzenia po myśli §. 6 b. ustęp 2. i 3. ustawy z dnia 22. kwietnia 1889 nr. 30. Dz. u. kr. już otrzymali, traktować, — a zatem gminie tej 17¹/₂ razową nadwyżkę wykazanego dochodu rocznego, tytułem dodatkowego wynagrodzenia za zniesione w gminie tej prawo propinacyi, przy zastosowaniu postanowienia §. 32. ustawy z dnia 22. kwietnia 1889 nr. 30. Dz. u. kr. wypłacić zechciała.

Przemawia członek Wydziału krajowego p. Wereszczyński, i wnosi przejście do porządku dziennego nad petycją gminy Jaworowa.

Przemawia p. Skałkowski.

Przemawia p. Golejewski.

Izba uchwała zamknięcie dyskusji.

Przemawia zapisany do głosu p. Fruchtman.

Przemawia sprawozdawca.

Izba popiera wniosek p. Wereszczyńskiego a następnie w głosowaniu uchwała zgodnie z tym wnioskiem.

Następuje:

Sprawozdanie komisji petycyjnej z petycji Romana Chrzastowskiego, właściciela dóbr w Burzynie, powiatu tarnowskiego, w przedmiocie wstawienia się do c. k. Dyrekcyi funduszu propinacyjnego o przyznanie wyższego wynagrodzenia za zniesione prawo propinacyi w majątności Burzyn.

Sprawozdawca poseł Klemensiewicz odczytuje sprawozdanie komisji petycyjnej z powyższej petycji z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycją L. s. 602 Romana Chrzastowskiego z d. 31. października 1890. przechodzi się do porządku dziennego.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy

Następuje:

Sprawozdanie komisji podatkowej z petycji p. Stanisława Starowiejskiego w sprawie wymiaru podatku konsumcyjnego od spirytusu.

Sprawozdawca poseł Czaykowski uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Wzywa się c. k. Rząd, ażeby usunął niewłaściwość obliczenia podatku konsumcyjnego od spirytusu wywożonego z magazynów gorzelnianych lub wolnych składów, wypływającą z niedokładności przeznaczonych do wywozu cementowanych naczyń, i ażeby pod względem wymiaru podatku konsumcyjnego od prawdziwej ilości wywożonego spirytusu przestrzegał, zgodnie z postanowieniami obowiązującej ustawy, ścisłej dokładności.

2) Sejm wyraża przekonanie, że wprowadzenie w każdej gorzelnii i w każdym wolnym

składzie cementowanego metalowego naczynia, sprawdzonego przez właściwe organa finansowe, a przeznaczonego do wymiaru tej ilości spirytusu, która z magazynów gorzelnianych albo wolnych składów wyprowadzoną być ma, zapobiegłoby skutecznie niedokładności wymiaru podatku konsumcyjnego.

Izba w głosowaniu uchwała oddzielnie ustęp 1. i ustęp 2. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Dla pory spóźnionej Marszałek zamyka posiedzenie i naznacza następne na godzinę 8-mą wieczór, — z dalszym ciągiem obrad nad sprawozdaniami zamieszczonemi na dzisiejszym porządku dziennym i nad sprawozdaniem komisji prawiczej w przedmiocie zmiany ordynacyi wyborczej i statutu krajowego.

Koniec posiedzenia o godzinie 3-ciej po południu.

Marszałek krajowy:

Eustachy Sanguszko w. r.

Sekretarze:

St. Jędrzejowicz w. r.

Teliszewski w. r.

